

Efektīva bēgļu iekļaušana

Līdzdalības pieejas vietējā līmeņa
speciālistiem



1 | ROKASGRĀMATA

PATEICĪBA

Rokasgrāmatas autori:

Karmine Konte (*Carmine Conte*), Migrācijas politikas grupa, ar Aleksandra Volfharda (*Alexander Wolffhardt*), Migrācijas politikas grupa, atbalstu;tehniskos norādījumus sniedza UNHCR daudzfunkcionālā komanda, iesaistot dalībniekus, kas piedalījās praktiskajos izmēģinājumos un aprobācijā septiņās Eiropas valstīs.

Īpašs paldies Bulgārijas, Somijas, Grieķijas, Itālijas, Maltas, Polijas un Serbijas koordinatoriem:

Bistra Ivanovai (*Bistra Ivanova*) (Multi Kulti Collective)

Sari Vanhanenai (*Sari Vanhanen*) (Somijas Migrācijas institūts)

Konstantinam Vlahopoulosam (*Konstantinos Vlachopoulos*) (Grieķijas Eiropas un ārpolitikas fonds - ELIAMEP)

Gajai Testorei (*Gaia Testore*) (neatkarīga pētniece un konsultante)

Žanam Pjēram Gauči (*Jean-Pierre Gauci*), Betānijai Vilksai (*Bethany Wilkes*) un Sonjai Markantonio (*Sonia Marcantonio*) (fonds "Cilvēki pārmaiņām")

Renatai Štefanskai (*Renata Stefańska*) (Varšavas Universitātes Migrācijas pētījumu centrs)

Gordanai Grujičičai (*Gordana Grujičić*) un Vladimiram Petronijevicam (*Vladimir Petronijevic*) (Grupa 484)

KOLOFONS

Fotogrāfijas:

© UNHCR/Will Swanson

© UNHCR/Andrew McConnell

Shutterstock

Dizains: dagmarvanschaik.nl

SATURA RĀDĪTĀJS

1. PRIEKŠVārds	5
2. IEVADS	5
3. METODISKĀ LĪDZEKĻA STRUKTŪRA	6
4. KĀ METODISKAIS LĪDZEKLIS DARBOJAS?	8
5. KĀDAS IR VISAPTVEROŠĀS PIEEJAS INTEGRĀCIJAI GALVENĀS JOMAS?	10
5.1. Skaidrība par nepieciešamo atbalstu – pastāvīgi izvērtējiet vajadzības, ņemiet vērā piekļuves šķēršļus un pielāgojiet pakalpojumus, pamatojoties uz atsauksmēm un regulāru izvērtēšanu	
5.2. Pārliecinieties, ka atbalsts ir piemērots visu iesaistīto personu vajadzībām – uzlabojiet pakalpojumu pieejamību, lai dažādām grupām būtu vienlīdzīga piekļuve tiem, kā arī pielāgots atbalsts	
5.3. Izveidojiet pakalpojumus ilgākam laikposmam – pieņemiet ilgtermiņa iekļaušanas perspektīvu, kas pārsniedz uzņemšanas un agrīnas integrācijas posmu	
5.4. Strādājiet ne tikai cilvēku labā, bet arī ar viņiem – iesaistiet atbalsta saņēmējus izvērtēšanā, plānošanā, īstenošanā un novērtēšanā, ņemiet vērā viņu atsauksmes un turpiniet viņus informēt	
5.5. Iesaistiet vietējās kopienas un atbalstiet brīvprātīgo darbu – mobilizējiet uzņemošās valsts sabiedrības resursus un veiciniet uzticēšanos un pozitīvu identifikāciju	
5.6. Ticieties pēc visaptveroša integrācijas atbalsta – sadarbojieties ar citiem pakalpojumu sniedzējiem, kā arī novērsiet sistēmas nepilnības	
6. VISAPTVEROŠS KONTROLSARAKSTS	64
7. INTEGRĀCIJAS PRAKSES KVALITĀTES NOVĒRTĒŠANAS RĀDĪTĀJI	66
8. GLOSĀRIJS	70
9. ATSAUKSMES	72

1. PRIEKŠVārds

Rīcība vietējā līmenī ir svarīga bēgļu efektīvai integrācijai un iekļaušanai kopienā.

To, ka pilsētas ir inovāciju un labas prakses inkubatori, lai uzlabotu bēgļu aizsardzības jomu, liecina to apņemšanās īstenot Globālo paktu par bēgļiem. Tas, kur bēgļi pārceļas un kā viņus iekļauj uzņemošās valsts sabiedrībā, ir atkarīgs no pašvaldību vadītāju un iestāžu, vietējo grupu redzējuma, sadarbības un apņēmības. Vietējās iestādes bieži ir solidāras ar bēgļiem un migrantiem, iekļaujot viņus un atzīstot viņu bagāto un daudzveidīgo ieguldījumu.

Vietējās kopienas var būt arī iekļaujošas, reaģējot uz konfliktu un vardarbības dēļ pārvietoto personu vajāšanu, zaudējumiem un kultūras atsvešināšanos.



Šī rokasgrāmata ir izstrādāta kopā ar Migrācijas politikas grupu, un tās mērķis ir sniegt praktiskus norādījumus vietējiem dalībniekiem, kā arī vēl vairāk iedvesmot viņus iekļaut bēgļus.

Mūsu mērķis bija izveidot metodisko līdzekli, kura pamatā būtu pašvaldību un vietējo dalībnieku praktiskā pieredze, pārvērtot valstu politiku tādos risinājumos, kā pienācīgs mājoklis, piekļuve dokumentācijai un sociālā un ekonomiskā iekļaušana. Šie risinājumi darbojas vislabāk, ja bēgļus pilnvērtīgi iekļauj to izstrādē. Bēgļi piedāvā plašas prasmes un pieredzi, kā arī vēlas sniegt ieguldījumu jaunajās kopienās. Zinām, ka bēgļu dalība lēmumu pieņemšanā veicina uzticību pamattiesību īstenošanai, kā arī iederību un uzticēšanos uzņemošajām kopienām. Līdzdalības pieejas rada gudrāku politiku un programmas ar lielāku ietekmi. Tomēr dažādu dalībnieku līdzdalības pārvaldīšana var būt sarežģīta, jo īpaši, ja projekta mērķis ir īstenot bēgļu vajadzības. Šis rīks ir izveidots, lai palīdzētu vietējām iestādēm to īstenot.

Metodiskā līdzekļa pamatā ir gadu desmitiem ilga UNHCR un mūsu partneru pieredze un eksperimenti ar līdzdalības pieejām. Tomēr šis līdzeklis ir atšķirīgs, jo ļauj risināt pašvaldību vadītāju un iestāžu, kā arī vietējo pakalpojumu sniedzēju konkrētās problēmas, kas saistītas ar bēgļu un migrantu uzņemšanu un iekļaušanu. Izmantojām saprotamu valodu un uzsvērām labo praksi, lai veicinātu inovācijas un radošumu. Progresu rādītāji ļauj novērtēt ietekmi un virzību.

Šo rīku izveidojām sadarbībā ar vietējām iestādēm, pakalpojumu sniedzējiem, pilsonisko sabiedrību un bēgļu vadītām organizācijām visā Eiropā. Visu pārbaudījām praksē vairākās valstīs un situācijās, attiecīgi pielāgojot. Ceram, ka tas būs "dzīvs" ceļvedis, un aicinām dalīties labos projektos, pieredzē un idejās par instrumenta turpmāko pielāgošanu.

Džiliana Trigsa (*Gillian Triggs*) – UNHCR augstā komisāra vietniece aizsardzības jautājumos

2. IEVADS

Nesen ieceļojušo patvēruma meklētāju, bēgļu, migrantu un bezvalstnieku integrācija ir kļuvusi par galveno prioritāti pašvaldību vadītājiem un iestādēm, vietējai pilsoniskajai sabiedrībai un pakalpojumu sniedzējiem. Lai gan valstis piedāvā plašu politikas satvaru, tieši vietējām iestādēm tās jāpārvērš darbībā un praktiskos risinājumos.

Integrācija un iekļaušana ir atzīta par kopīgu atbildību Globālajā paktā par bēgļiem, un pašvaldības, privātais sektors un vietējās organizācijas ir kļuvušas par būtiskiem inovācijas aģentiem un galvenajiem UNHCR partneriem. Panākumi vai nespēja nodrošināt efektīvu iekļaušanu vai integrāciju vietējā līmenī var ietekmēt turpmāko lēmumu pieņemšanu patvēruma, pārcelšanas un papildu iespēju jomā. Tāpēc ir ļoti svarīgi izvairīties no kļūdām.

Lai gan integrācijas un iekļaušanas iniciatīvu skaits kopš 2015.–2016. gada iebraucēju maksimālā skaita sasniegšanas ir palielinājies, vietējiem dalībniekiem un pašvaldību iestādēm nepietiek praktisku vadlīniju par pakalpojumu un pasākumu pielāgošanu patvēruma meklētāju, bēgļu, migrantu un bezvalstnieku īpašajai situācijai un aizsardzībai. Līdzdalība ir ļoti svarīga projekta struktūrai un uzlabojumu noteikšanai, tomēr to var būt grūti organizēt un īstenot ilgstoši.

Izpratne par bēgļu¹ un migrantu dažādajām vajadzībām atkarībā no vecuma, dzimuma, kultūras, reliģijas, invaliditātes vai citiem faktoriem un tādu programmu izveide, kas pienācīgi apmierina šīs vajadzības, ir sarežģīts, bet vajadzīgs uzdevums. Metodiskais līdzeklis ir paredzēts, lai palīdzētu vietējiem dalībniekiem veidot līdzdalības pieejas savās pilsētās, pamatojoties uz gadu desmitiem ilgo pieredzi humānās palīdzības un attīstības jomā, veidojot programmas, kas veicina iekļaušanu un integrāciju uzņemošās valsts sabiedrībā.

Metodiskais līdzeklis ir izstrādāts, lai palīdzētu speciālistiem izprast viņu darba ietekmi un to, kādu praksi var uzskatīt par labu praksi un atkārtot citā kontekstā.

Jēdziens "laba prakse" ir kļuvis par galveno jēdzienu šīs prakses izstrādē, finansēšanā, īstenošanā, novērtēšanā un (starptautiskā) veicināšanā. Tomēr "laba prakse" integrācijas un iekļaušanas jomā ir saprotama tikai ar skaidriem kritērijiem, ko varētu piemērot jauna projekta izstrādē un īstenošanā, lai maksimāli palielinātu tās iespējamo ietekmi.

¹ Šajā rokasgrāmatā termins "bēglis" var ietvert bēgļus, personas, kurām piešķirts alternatīvās aizsardzības statuss, patvēruma meklētājus un citas personas, kam nepieciešama starptautiskā aizsardzība un kas ir tiesīgas saņemt aprakstītos pakalpojumus.

Pētnieki un vairāki starptautiski pētījumi sniedz skaidru makrolīmeņa priekšstatu par veicinošiem integrācijas standartiem un valstu politiku, piemēram, valsts integrācijas novērtēšanas mehānisms (NIEM), kura pamatā ir UNHCR izmēģinājuma projekts un migrantu integrācijas politikas indekss (MIPEX). Tomēr mikrolīmenī integrācijas speciālistiem un finansēšanas organizācijām trūkst praktisku metodisko līdzekļu, lai analizētu pareizos pasākumus un novērtētu to iespējamās stiprās un vājās puses attiecībā uz bēgļu un patvēruma meklētāju aizsardzības un sociālajām vajadzībām. Šā līdzekļa mērķis ir novērst šos trūkumus.

Tas nodrošina **detalizētu praktisku metodisko līdzekli un komunikācijas materiālus**, kas paredzēti vietējām ieinteresētajām personām, lai izstrādātu, uzraudzītu, iegūtu atgriezenisko saiti no atbalsta saņēmējiem un novērtētu viņu integrācijas un iekļaušanas praksi.

Metodiskajā līdzeklī aplūkoti arī **galvenie kritēriji**, lai atvieglotu integrācijas un iekļaušanas **labas prakses** noteikšanu. Katrā rokasgrāmatas nodaļā izklāstīta laba prakse saskaņā ar konkrētiem kritēriju un veiksmes faktoru kopumiem, kā arī iespējamību pilnīgai vai daļējai pārņemšanai uz citiem valsts un vietējiem apstākļiem vai informēšanai par integrācijas politiku.



3. METODISKĀ LĪDZEKĻA STRUKTŪRA

Integrācijas metodiskā līdzekļa pamatā ir labākie Eiropas pētījumi un standarti, tostarp no vietējām pašvaldībām, starptautiskām organizācijām, NVO, akadēmiskās vides un praktiķiem. Līdzekļi veido izdrukājama **rokasgrāmata**, interaktīva rokasgrāmatas **tiešsaistes versija**, novērtējuma tabulas, **skaidrojošs animēts video**, kā arī **1 minūti ilgs reklāmas videoklips**.

1

DRUKĀJAMA ROKASGRĀMATA

Rokasgrāmatas mērķis ir apkopot metodiskā līdzekļa konceptuālo daļu, un tajā ir iekļauti lasāmi un multivides materiāli. Tajā sniegta skaidras un precīzas vadlīnijas pakalpojumu sniedzējiem un vietējām iestādēm, lai īstenotu visaptverošu pieeju bēgļu integrācijai, kas strukturēta 6 galvenajās jomās. Rokasgrāmatas mērķis ir palīdzēt speciālistiem sniegt veiksmīgus pakalpojumus, nodrošinot viņiem piekļuvi paraugprakses pasākumiem un efektīvas iekļaušanas metodēm.

4

SKAIDROJOŠS ANIMĒTS VIDEO

Skaidrojošajā animētajā video speciālisti var iepazīties ar rokasgrāmatas galvenajiem jēdzieniem. Tomēr jānorāda, ka skaidrojošais video neaizstāj rokasgrāmatu, un tā mērķis ir izcelt galvenās tēmas, kas aprakstītas nodaļās.

2

INTERAKTĪVA TIEŠSAISTĒS ROKASGRĀMATA

Rokasgrāmatas interaktīvā tiešsaistes versija ne tikai nodrošina ērtāk lietojamu rokasgrāmatas versiju, bet arī piedāvā iespēju aizpildīt pašnovērtējuma kontrolsarakstus un veikt piezīmes katras nodaļas beigās.

Vēlāk šie kontrolsaraksti un piezīmes tiek automātiski apkopoti, ļaujot speciālistiem apskatīt individuālo kopsavilkumu.

3

NOVĒRTĒJUMA TABULA

Novērtējuma tabula ir pieejama tiešsaistē, lai palīdzētu speciālistiem noteikt labu integrācijas praksi, izmantojot lietotājam draudzīgu vērtēšanas sistēmu.


5

REKLĀMAS VIDEO

1 minūti ilgā reklāmas video mērķis ir veicināt izpratni par metodisko līdzekli, kā arī piedāvāt speciālistiem sākotnējo konceptuālo izpratni par tā mērķiem.

Metodisko līdzekli sākotnēji pārbaudīja septiņās izmēģinājuma valstīs (**Bulgārijā, Itālijā, Somijā, Grieķijā, Maltā, Polijā un Serbijā**), un tā pamatā ir galveno integrācijas jomā ieinteresēto personu pārdomas un atsauksmes.¹ Viens no šā procesa mērķiem bija izveidot tādu stabilu speciālistu un organizāciju tīklu katrā valstī, kas pilnībā izprot un integrē metodisko līdzekli savās programmās. Šīs metodoloģijas mērķis ir nodrošināt, lai līdzeklis pēc sākotnējā "pārbaudes posma" septiņās izmēģinājuma valstīs būtu plaši piemērojams Eiropā un pasaulē.

¹Bistra Ivanova (Multi Kulti Collective); Gaja Testore (pētniece un konsultante); Sari Vanhanena (Somijas Migrācijas institūts); Žans Pjērs Gauči (fonds "Cilvēki pārmaiņām"); Renata Štefanska (Varšavas Universitātes Migrācijas pētījumu centrs); Vladimirs Petronijevis (Grupa 484); Konstantins Vlahopoulos (Grieķijas Eiropas un ārpolitikas fonds – ELIAMEP)



„Vissvarīgākais ir ieklausīties bēgļu vajadzībās un gaidās, noskaidrot viedokli par viņiem paredzēto pasākumu izstrādi un novērtēšanu.“

UNHCR UN MPG NACIONĀLAIS PARTNERIS

4. KĀ METODISKAIS LĪDZEKLIS DARBOJAS?

Lai panāktu visaptverošu pieeju integrācijai un iekļaušanai, **bēgļu integrācijā iesaistītās personas aicina izmantot visu metodisko līdzekli savas prakses izstrādē, pielāgošanā un novērtēšanā.** Pat ja viņu projektiem un darbības jomām nav piemērojamas atsevišķas jomas, tās var koncentrēties uz galvenajām metodiskā līdzekļa jomām, kas ir aktuālas un svarīgas pakalpojumu sniegšanai bēgļiem.

Metodiskais līdzeklis nodrošina **praktiskus kontrolesarakstus, labo praksi un jautājumus**, ko var izmantot, izstrādājot vai novērtējot jaunus pasākumus, saistībā ar pierādījumiem par esošās labās prakses efektivitāti sociālekonomiskās iekļaušanas, piekļuves tiesību un kultūras integrācijas jomā. Vienlaikus metodiskais līdzeklis var kalpot kā iesaistes un izplatīšanas rīks, kas paredzēts vietējām kopienām, kuras darbojas integrācijas un iekļaušanas jomā.

Kontrolesaraksti:

- **katras nodaļas beigās ir sniegti praktiski norādījumi** par bēgļu integrāciju un iekļaušanu;
- **ļauj darbiniekiem noteikt attiecīgās vajadzības** un spējas un veidot labāku **saskarsmi ar bēgļiem**;
- **palīdz pielāgot pakalpojumus bēgļu vajadzībām un potenciālam un attiecīgi īstenot** esošos un jaunus projektus;
- **palīdz novērtēt, vai prakse darbojas:**
 - ja prakse atbilst visiem kontrolesaraksta punktiem, organizācija pilnībā izmanto visaptverošu pieeju integrācijai un iekļaušanai attiecīgajā galvenajā jomā;
 - ja prakse neatbilst dažiem kontrolesaraksta punktiem, organizācijai ir jāuzlabo pakalpojums vai veids, kādā tas tiek sniegts bēgļiem;
 - ja prakse neatbilst nevienam kontrolesaraksta punktam, organizācijai jāpārdomā tās pakalpojumi, kā arī jāveido un jāīsteno pakalpojumi atbilstoši metodiskā līdzekļa vadlīnijām.

Metodiskajā līdzeklī iekļautā **labā prakse** ir noteikta, ievērojot galvenos kritērijus katrā nodaļā un piecas galvenās jomas (skat. pilnu sarakstu 68. lpp.):

- **iekļautība un līdzdalība;**
- **atbilstība un papildināmība;**
- **efektivitāte;**
- **ilgtspējība;**
- **partnerība un sadarbība.**

Pašnovērtējuma kontrolesaraksti ir atrodami tiešsaistes rokasgrāmatā, un tie palīdzēs pakalpojumu sniedzējiem izvērtēt un uzraudzīt prakses un:

- novērtēt savus pakalpojumus;
- noteikt nepilnības un uzlabošanas iespējas pakalpojumu sniegšanas jomā;

kā arī:

- sniegs speciālistiem iespēju pārdomāt esošo un jauno praksi un regulāri to uzraudzīt;
- veicinās diskusijas un apmaiņu ar citām ieinteresētajām personām, lai stiprinātu integrācijas un iekļaušanas stratēģijas.

Tiešsaistes **novērtējuma tabulā** ir sniegti skaidri kritēriji labas prakses noteikšanai, kā arī ērts rīks, lai ātri novērtēt integrācijas un iekļaušanas praksi, izmantojot novērtēšanas sistēmu.

KAM ŠIS METODISKAIS LĪDZEKLIS IR PAREDZĒTS?

Šis metodiskais līdzeklis ir paredzēts:

- **valsts un pašvaldību iestādēm un dienestiem;**
- **pilsoniskās sabiedrības organizācijām, tostarp bēgļu vadītām organizācijām;**
- **religiskām organizācijām;**
- **izglītības iestādēm;**
- **uzņēmējiem.**

Metodiskā līdzekļa mērķis ir apvienot iesaistītās puses un visaptveroši apspriest integrācijas problēmas, kā arī stiprināt prakses kopienas. To var piemērot gan to organizāciju un speciālistu līmenī, kas sniedz pakalpojumus bēgļiem un kam vajadzētu būt iespējai lietot metodisko līdzekli, lai novērtētu un uzlabotu organizatorisko kultūru un struktūru.

KĀDIEM MĒRĶIEM ŠIS METODISKAIS LĪDZEKLIS IR PAREDZĒTS?

- **Pašnovērtējums:** bēgļu integrācijā iesaistītās personas var izmantot šo metodisko līdzekli, lai labāk **analizētu savu praksi** un pēc tam komandā un ar partneriem un ieinteresētajām personām, tostarp bēgļiem, ziņotu par galvenajiem rezultātiem un analizētu tos.

Rosinām piemērot un izmantot šo metodisko līdzekli **visos attiecīgajos pakalpojumos un praksē** gan kā pakalpojumu sniedzējiem, gan finansētājiem vai apakšuzņēmējiem. Lai to īstenotu, līdzeklis ietver ērti lietojamu rokasgrāmatu, kurā izskaidrots katrs solis un sniegti šīs pieejas izmantošanas un ietekmes piemēri.

- **Pašizvērtēšana un pilnveide:** izmantojot šo metodisko līdzekli, vietējās ieinteresētās personas var paraudzīties uz savu praksi no malas, lai noteiktu, kas jau darbojas labi un ko var uzlabot pakalpojumu sniegšanā bēgļiem.

Var arī plānot **jaunas aktivitātes un izstrādāt projektu priekšlikumus**, kas paredz visaptverošu pieeju integrācijai un iekļaušanai jomās, kuras ir svarīgas attiecīgajai organizācijai. Lai to panāktu, metodiskajā līdzeklī ir **labas prakses piemēri**, kas iedvesmos turpmāko darbu un bēgļu integrācijā un iekļaušanā ieinteresēto personu projektus, kā arī **sniegtas saites** uz papildu resursiem, lai iegūtu informāciju par aplūkotajiem tematiem un praksi.



5. KĀDAS IR VISAPTVEROŠĀS PIEEJAS INTEGRĀCIJAI GALVENĀS JOMAS?

Bēgļu integrācija ir dinamisks un sarežģīts divvirzienu process, kas ir atkarīgs no katra indivīda un katras vietējās kopienas vajadzībām un spējām.² Tai nepieciešams gan uzņemošās sabiedrības, gan arī valsts un privāto iestāžu ieguldījums, lai uzņemtu bēgļus un īstenotu viņu vajadzības, gan arī pašu bēgļu iesaiste, lai viņi spētu pielāgoties jaunajai videi, neatsakoties no savas kultūras identitātes. Kad bēgļi jūtas droši, pārlicināti un gaidīti, viņi spēj ieguldīt savā jaunajā mītnes zemē un sniegt vērtīgu devumu sabiedrībā. Pienācīgs atbalsts, motivācija, iepazīšanās ar vietējo kultūru un jaunās sociālās vides pieņemšana var būt abpusēji izdevīga.

² UNHCR Izpildkomitejas secinājums par vietējo integrāciju Nr. 104: <https://www.unhcr.org/excom/exconc/4357a91b2/conclusion-local-integration.html>

Saskaņā ar veiksmīgu un visaptverošu integrācijas modeli šīs ir sešas galvenās jomas, lai bēgļiem sniegtie pakalpojumi būtu veiksmīgi:



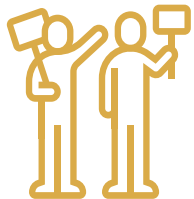
1. SKAIDRĪBA PAR BĒGLIEM NEPIECIEŠAMO ATBALSTU

Pastāvīgi izvērtējiet vajadzības, ņemiet vērā piekļuves šķēršļus un pielāgojiet pakalpojumus, pamatojoties uz atsauksmēm un regulāru izvērtēšanu.



4. DARBS NE TIKAI CILVĒKU LABĀ, BET ARĪ KOPĀ AR VIŅIEM

Iesaistiet bēgļus plānošanā, īstenošanā un novērtēšanā. Ņemiet vērā viņu atsauksmes un turpiniet viņus informēt.



2. ATBALSTS IR PIEMĒROTS VISU IESAISTĪTO PERSONU VAJADZĪBĀM

Uzlabojiet pakalpojumu pieejamību, lai dažādām grupām būtu vienlīdzīga piekļuve tiem, kā arī pielāgots atbalsts.



5. VIETĒJO KOPIENU IESAISTE UN ATBALSTS BRĪVPRĀTĪGO DARBAM

Mobilizējiet uzņemošās valsts sabiedrības resursus un veiciniet uzticēšanos un pozitīvu identifikāciju.



3. PAKALPOJUMU IZVEIDE ILGĀKAM LAIKPOSMAM

Pieņemiet ilgtermiņa iekļaušanas perspektīvu, kas pārsniedz uzņemšanas un agrīnas integrācijas posmu.



6. VISAPTVEROŠS INTEGRĀCIJAS ATBALSTS

Sadarbojieties ar citiem pakalpojumu sniedzējiem, kā arī novērsiet sistēmas nepilnības.

5.1. SKAIDRĪBA PAR BĒĢLIEM NEPIECIEŠAMO ATBALSTU

Pastāvīgi izvērtējiet vajadzības, ņemiet vērā piekļuves šķēršļus un pielāgojiet pakalpojumus, pamatojoties uz regulāru izvērtēšanu

Lai efektīvi veicinātu bēgļu integrāciju sabiedrībā, ir svarīgi pievērst uzmanību viņu prasmēm, spējām un vajadzībām. Tas jā dara no visu darbību un pakalpojumu koncepcijas izstrādes sākumposma līdz to īstenošanai un novērtēšanai. Integrācijas pakalpojumiem vajadzētu būt vēršiem uz bēgļu stiprināšanu, nodrošinot un sagatavojot, lai viņi varētu reaģēt uz iespējamajām problēmām, izvairītos no riskantas uzvedības, tiktu galā ar stresa situācijām un izmantotu noturīgus risinājumus. Pakalpojumu sniedzējiem un vietējām iestādēm integrēti jāizstrādā, jāīsteno un jāattīsta atbalsta pasākumi un jāveicina bēgļu spēja sekmīgi piedalīties programmās un izmantot pakalpojumus. Šo pasākumu mērķis ir sniegt bēgļiem iespēju kļūt par aktīvu sociālās vides daļu un patstāvīgi izmantot ekonomiskos un sociālos resursus.

SKAIDRĪBAS PAR NEPIECIEŠAMO ATBALSTU PRIEKŠROCĪBAS:

- bēgļu sociālā un ekonomiskā spēja patstāvīgi īstenot savas pamatvajadzības ilgtspējīgi un cieņpilni;
- labāka izpratne par bēgļu integrācijas vajadzībām, spējām, problēmām un iespējām;
- labi pielāgoti pakalpojumi un stratēģijas bēgļu īpašajām vajadzībām;
- veicināta bēgļu spēja novērst problēmas un risināt tās;
- samazināta bēgļu neaizsargātība un paļaušanās uz humāno un ārējo palīdzību.



VEIKSMES FAKTORI: LABAS PRAKSES ĪSTENOŠANAS KRITĒRIJI



Pastāvīgi izvērtējiet vajadzības: regulāri un visaptveroši izvērtējot vajadzības un trūkumus; regulāri pārskatiet un pielāgojiet pasākumus, ņemot vērā apstākļu maiņu.



Vajadzību novērtējums, pamatojoties uz vairākiem avotiem: novērtējiet bēgļu vajadzības, pamatojoties uz visiem pieejamajiem datiem un vairākiem informācijas avotiem.



Pakalpojumi bez šķēršļiem: izstrādājiet pakalpojumus, kas nav pakļauti valodas barjerai un aprūtinošām administratīvām prasībām.



Viegli atrodama un mērķēta informācija: nodrošiniet netraucētu piekļuvi pakalpojumiem un sniedziet skaidru informāciju par atbalsta saņemšanu.



Pielāgots atbalsts, kas veicina ilgtermiņa iekļaušanu: nodrošiniet mērķtiecīgus integrācijas pakalpojumus, kas sniedz regulāru piekļuvi izglītībai, darba tirgum, mājokļiem, vietējai dzīvei un kopienām.





KONTROLSARAKSTS: SKAIDRĪBA PAR NEPIECIEŠAMO ATBALSTU

KontROLSARAKSTS piedāvā detalizētu procesu, lai palīdzētu organizācijām plānot un noteikt visus nepieciešamos uzdevumus, kas jāveic, lai gūtu skaidrību par bēgļiem nepieciešamo atbalstu.



Lai plānotu integrācijas stratēģiju un sniedzamos pakalpojumus, **analizējiet visu pieejamo piemērojamo informāciju** par bēgļu īpašo situāciju, tostarp apspriežoties ar bēgļiem (papildu informāciju skatiet 4. galvenajā jomā). Novērtējiet bēgļu integrācijas rezultātu tendences.



Noskaidrojiet integrācijas vajadzības, kā arī jaunus iespējamus izaicinājumus, kas saistīti ar pakalpojumu ieviešanu. Piemēram, Covid-19 pandēmija ir radījusi jaunas problemātiskas situācijas gan pakalpojumu sniedzējiem, gan bēgļiem (piemēram, tālmācības sarežģījumi integrācijas mācībās IT prasmju trūkuma dēļ).



Pielāgojiet pakalpojumus, plānus un stratēģiju, reaģējot uz jaunu integrācijas vajadzību un problēmu apzināšanu. Iesaistiet bēgļus un veiciniet brīvu gaisotni un labas attiecības, lai varētu novērtēt jaunas un bieži vien neredzamas integrācijas vajadzības (papildu informāciju skatiet 4.4. galvenajā jomā).



Noskaidrojiet integrācijas problēmu cēloņus un novērsiet diskrimināciju un šķēršļus labākai darbībai nākotnē. Problēmas var būt saistītas ar vietējo kopienu praksi, institucionāliem aizspriedumiem vai strukturāliem šķēršļiem.



Apsveriet, kā palīdzēt bēgļiem īstenot integrācijas vajadzības un piekļūt sociālās un ekonomiskās iekļaušanas iespējām. Bēgļiem un viņu kopienām ir prasmes un spējas, kuras var attīstīt. Laba izpratne par spējām palīdzēs saprast, kā tās var vislabāk izmantot un stiprināt.



Nodrošiniet iespēju iesniegt sūdzības un atsauksmes par jūsu pasākumiem, izveidojot diskrētus atgriezeniskās saites mehānismus (piemēram, anonīmas rakstveida atsauksmes, ērti pieejamas kastes izplatīšanas punktus, birojos, veselības centros, skolās utt.).



Ņemiet vērā **pakalpojumu pieejamību** un iespējamos **šķēršļus**, ar kuriem var saskarties bēgļi, piekļūstot tiem.



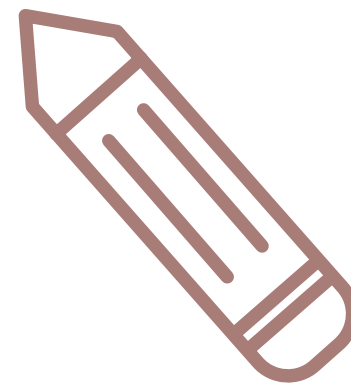
Nodrošiniet dažādu reliģisko uzskatu līdzāspastāvēšanu un novērsiet valodas un kultūras barjeras, kas var traucēt piekļuvi pakalpojumiem. Piemēram, nodrošiniet materiālus dažādās valodās un formātos, kā arī mutvārdu tulkošanas pakalpojumus, lai atvieglotu konsultāciju sniegšanu.



Novērsiet apgrūtināšas dokumentācijas prasības, lai piekļūtu pakalpojumiem. Tās bieži izriet no noteikumiem un nosacījumiem, kurus jaunpienācēji nevar izpildīt.



Regulāri informējiet bēgļus, lai viņi nejustos vieni bez attiecīgām zināšanām par pakalpojumu.



LABAS PRAKSES PIEMĒRI, KAS ATVIEGLO BĒĢIEM PIEKĻUVI PAKALPOJUMIEM



PIELĀGOTS ATBALSTS, KAS VEIDO CEĻU UZ ILGTERMIŅA IEKĻAUŠANU

Somijā uzņemošajā pašvaldībā jaunpieņacējiem tiek organizētas "pārejas" sanāksmes no īpašiem pakalpojumiem uz parastajiem pakalpojumiem. Tas nozīmē, ka pēc noteikta laikposma (3 gadiem), kad bēgļi saņem atbalstu īpašu pakalpojumu veidā, notiek "pārejas" sanāksme, kurā pamatinformāciju par bēgļu situāciju un vajadzībām nodod attiecīgajām iestādēm, lai tā nebūtu jāapkopo atkārtoti. Šādi var izvairīties no "īpašo pakalpojumu" sniegšanas pēc sākotnējā perioda, kuru raksturo intensīvs vai specializēts darbs. Šādas prakses ideja ir sagatavot un atbalstīt bēgļus, lai tie kļūtu par pašvaldības iedzīvotājiem, tāpat kā citi Somijas pilsoņi, radot drošu vidi un iekļaujošu kopienu normālai dzīvei.

Ģimenes palīdzības centri Ļublinā, Polijā, ir viena no sekmīgākajām pašvaldības bēgļu integrācijas iestādēm, ko regulāri finansē ar ES līdzekļiem. Bēgļi var irēt trīs pilsētai piederošus dzīvokļus, kurus pārvalda Ļublinas pašvaldības ģimenes atbalsta centrs, uz laiku līdz 24 mēnešiem.

Pieejamie mājokļi var palīdzēt ārzemniekiem īpaši sarežģītās situācijās un sagatavot viņus patstāvīgai dzīvei vietējā kopienā.

Stambulas pilsētas pašvaldība (IMM) Turcijā izmanto pakalpojumu sniegšanas pieeju, kas veicina bēgļu iesaistīšanos dažādos pakalpojumos, tostarp sociālajos pakalpojumos, iztikas līdzekļu un iespēju nodrošināšanā, līdzdalībā un citos. Sieviešu iespēju centrs, apkaimes centri un "Yuvamız Istanbul" ("Stambula ir mūsu mājas") dienas aprūpes centrs sniedz pakalpojumus bēgļiem un uzņemošās valsts sabiedrībai. Bēgļi var izmantot arī IMM profesionālās izglītības centrus un nodarbinātības birojus. Pandēmijas laikā UNHCR atbalstīja arī ISMEK (Stambulas pilsētas municipalitātes mākslas un profesionālās izglītības kursu) digitalizāciju. ISMEK profesionālās izglītības centra mērķauditorija ir bēgļi, kuriem piedāvā vairākus bezsaistes apmācības moduļus arābu valodā, turku valodu ārzemniekiem, kā arī informācijas tehnoloģijas un sociālās kohēzijas kursu. Stambulas domes vadībā IMM civilās līdzdalības platformā ir izveidota bēgļu darba grupa, kas ļauj sniegt atsauksmes un atgriezenisko saiti IMM.



NEPĀRTRAUKTA VAJADZĪBU NOVĒRTĒŠANA

Bulgārijā Humans in the Loop (HITL) ir godalgots sociālais uzņēmums, kas dibināts 2017. gadā, lai sniegtu iespēju konfliktu skartajām kopienām, izmantojot mācības un darbavietas IT nozarē. HITL aktīvi novērtē atbalsta saņēmēju vajadzības un apstākļus, kā arī reizi ceturksnī identificē potenciālās vajadzības un problēmas, izmantojot nepārtrauktu novērtēšanas procesu. Piemēram, HITL aptaujā atbalsta saņēmējus par darba apstākļiem un personīgajiem braucieniem un pieredzi mācību un prasmju pilnveides un nodarbinātības programmās. HITL izmanto aptaujas un vienkāršas anketas, kas palīdz analizēt atgriezenisko saiti un īstenot pārmaiņas atbilstoši jaunām vajadzībām un iespējamajiem šķēršļiem, ar kuriem atbalsta saņēmēji saskaras darbā vai mācībās. Šajās aptaujās ir iekļauta arī anonīmu atsauksmju sadaļa, kurā atbalsta saņēmēji var sūdzēties

par personīgām problēmām. Šīs anonīmās anketas vēlāk analizē, un par tām ziņo Sociālās ietekmes departaments, kas apspriež visus atbalsta saņēmēju jautājumus ar atbildīgo personu vai departamentu.

Karditsas attīstības aģentūra (ANKA) Grieķijā isteno programmas un projektus Karditsas rajona lauku un pilsētu teritorijā. Piemēram, ANKA izveidoja fokusgrupas ar Karditsas pilsētā dzīvojošo bēgļu kopienu pārstāvjiem. To mērķis ir apkopot atsauksmes par ANKA darbību, uzdevumiem un projektiem, iesaistīt bēgļus un migrantu kopienas lēmumu pieņemšanas procesā un uzklaut viņu viedokli.

Asociācija "Zemei" Polijā ir neliela iedzīvotāju organizācija, kas iesaistīta bēgļu integrācijā vienā no bēgļu centriem Polijā. Visas darbības tiek apspriestas ar bēgļiem, un organizācija bieži veic darbības, reaģējot uz bēgļu pieprasījumiem, piemēram, tikšanās ar dietologu, mācīšanās braukt ar velosipēdu, naudas vākšana, lai iegādātos brilles vai datorus bērniem (nepieciešami skolai Covid-19 pandēmijas laikā).



VIEGLI ATRODAMA UN MĒRĶĒTA INFORMĀCIJA

Sofijas Attīstības asociācija (SDA) Bulgārijā ir pašvaldības fonds, kas 2021. gada septembrī atvēra Sofijas pirmo Informācijas un pakalpojumu biroju trešo valstu pilsoņiem. Tā ir telpa Sofijas centrā, kuras mērķis ir tieši sniegt informācijas un integrācijas pakalpojumus migrantiem un bēgļiem, kas dzīvo Sofijā. Birojs ir SDA, Sofijas pašvaldības, UNHCR, Bulgārijas Sarkanā Krusta un 13 NVO, kas darbojas bēgļu un migrantu integrācijas jomā, kopīga iniciatīva. Viens no biroja mērķiem ir nodrošināt vienlīdzīgu un vieglu piekļuvi piedāvātajiem pakalpojumiem visām daudzveidīgajām grupām un atbalstīt tās vietējā līmenī.

Partneri nodrošina bēgļiem un migrantiem viegli lasāmas brošūras dažādās valodās, piemēram, angļu, arābu, persiešu, puštu un citās. Būs pieejama tīmekļvietne, kurā biroja pakalpojumi tiks uzskaitīti publiski, un attiecīgā informācija tiks regulāri izplatīta sociālajos tīklos.

Birojs darbojas ES finansēta projekta ietvaros, un SDA ir parakstījusi papildu četru gadu partnerības vienošanos ar Sofijas pašvaldību, lai garantētu projekta darbību arī pēc pašreizējā finansējuma beigām.

Pateicoties krīzes informatīvajam tālrunim imigrantiem, Polijā imigranti var ātri iegūt informāciju pa tālruni vai e-pastu par to, kā piekļūt palīdzības pakalpojumiem Gdaņskā. Informācija ir pieejama vairākās valodās. Palīdzības tālrunis tika izveidots, reaģējot uz aptauju par izmaiņām, kas notikušas imigrantu dzīvē saistībā ar Covid-19 epidēmiju.



PAKALPOJUMU PIEKĻŪSTAMĪBA

Somijas pilsētas Hemēnlīnnas tīmekļvietne MyIntegration.fi sniedz informāciju par praksi, politiku un pakalpojumiem imigrantiem, kas dzīvo šajā pilsētā vai citur Somijā. Vietnes saturs ir pieejams somu, angļu, arābu, somāliešu un krievu valodā. To var noklausīties arī audioveidā ar ReadSpeaker somu, angļu, arābu un krievu valodā. Vietnes saturu gatavo paši imigranti, kuri var labāk paredzēt dažādu grupu vajadzības un īstenot tās. Tas arī ļauj lasītājiem sniegt atsauksmes dažādās valodās.

Emuāra sadaļā var lasīt to brīvprātīgo un imigrantu radīto saturu, kuri vēlas dalīties savā integrācijas pieredzē ar citiem. Vietnes administratori regulāri sazinās ar vietējām iestādēm un dienestiem, lai atjauninātu saturu.

UZZINIET VAIRĀK: NODERĪGI MATERIĀLI, ATSAUCES

OECD, Working Together for Local Integration of Migrants and Refugees, (2018), OECD Publishing, Paris.

Šajā ziņojumā ir aprakstīts, kas nepieciešams, lai formulētu vietā balstītu pieeju integrācijai, veicot saskaņotus centienus dažādos valsts pārvaldes līmeņos, kā arī valsts iestāžu un nevalstisku dalībnieku līmenī. Tajā ir 12 punktu kontrolsaraksts, metodiskais līdzeklis, ko jebkura pilsēta vai reģions Eiropā, ESAO vai ārpus tās var izmantot, lai strādātu dažādos valsts pārvaldes līmeņos un ar citiem vietējiem dalībniekiem, kā arī lai veicinātu efektīvāku migrantu integrāciju.

PandPAS, *Shēmas pirms un pēc ierašanās, kas veicina iekļaušanu un novērš ksenofobiju un radikalizāciju. Pastāvošās labās prakses apkopojums bēgļu uzņemšanai un pirmajai iekļaušanai*, 2018. gads

Šajā ziņojumā ir sniegta labas prakses

apkopojums bēgļu integrācijas jomā, kas ir PandPAS projekta daļa. "Shēmas pirms un pēc ierašanās, kas veicina iekļaušanu un novērš ksenofobiju un radikalizāciju".

Pilat A. & Potkańska D., Local responses to the refugee crisis in Poland. Reception and integration, NIEM analyses, Institute of Public Affairs and Migration Policy Group, Warsaw/Brussels, 2017

Šajā publikācijā no vietējās perspektīvas ir apzināta un analizēta pašreizējā integrācijas politika attiecībā uz patvēruma meklētājiem un bēgļiem Polijā. Dokumentā ir aprakstīta uzņemšanas, pirmsintegrācijas un integrācijas politika, programmas un pasākumi, ko īsteno gan valsts iestādes, gan nevalstiskās organizācijas.

UNHCR, Operational guidance on accountability to affected people (AAP), 2020

Šajā UNHCR ziņojumā sniegti norādījumi par to, kā īstenot atbildības pret cietušajiem cilvēkiem (AAP) principu, kas definēts kā "aņņemšanās apzināti un sistemātiski iekļaut uzmanības lokā esošo personu paustās vajadzības, bažas, spējas un viedokļus daudzveidības uzlabošanai; un uzņemties atbildību par mūsu organizatoriskajiem lēmumiem un darbinieku darbībām visās aizsardzības, atbalsta sniegšanas aktivitātēs, risinājumu ieviešanā un programmās".

UNHCR, The UNHCR Toolkit for Participatory Assessment in Operations, 2006

Šis UNCHR metodiskais līdzeklis apkopo virkni pasākumu, kas jāveic, lai veiktu līdzdalības novērtējumu ar bēgļiem vai citām uzmanības lokā esošām personām. Līdzdalības novērtējumu raksturo kā "procesu, kurā tiek veidotas partnerattiecības ar visu vecumu, dzimumu un izcelsmes bēgļiem, veicinot jēgpilnu līdzdalību strukturētā dialogā".



5.2. PĀRLIECINIETIES, KA ATBALSTS IR PIEMĒROTS VISU IESAISTĪTO PERSONU VAJADZĪBĀM

Uzlabojiet pakalpojumu pieejamību, lai dažādām grupām būtu vienlīdzīga piekļuve tiem, kā arī pielāgots atbalsts

Vienlīdzīga piekļuve atbalstam daudzveidīgām un neaizsargātām grupām ir būtiska visos pakalpojumu sniegšanas posmos. Neaizsargātās un daudzveidīgās grupas var iekļaut, piemēram, bēgļus un migrantus, iekšzemē pārvietotas personas un bezvalstniekus, bērnus bez pavadoņa un nošķirtus bērnus, cilvēku tirdzniecības upurus, personas ar invaliditāti, personas no LGBTIQ+ kopienas, vecāka gadagājuma cilvēkus, bezpajumtniekus, apdraudētas sievietes, personas ar garīgās un fiziskās veselības traucējumiem, cilvēkus, kas dzīvo reģionos, un minoritāšu grupas. Strukturālā nevienlīdzība un (krusteniskā) diskriminācija apvienojumā ar citiem individuāliem nosacījumiem praksē var mazināt šo personu spēju piekļūt pamatpakalpojumiem un palīdzībai.

Lai varētu uzlabot piekļuves pakalpojumiem un risināt dažādu grupu vajadzības, ir vajadzīgi papildu resursi un mērķtiecīga palīdzība. Tāpēc integrācijā un iekļaušanā ieinteresētajām personām jānodrošina papildu resursi un profesionālās zināšanas, lai radītu mehānismus personu ar īpašām vajadzībām identificēšanai, apzināšanai un apkalpošanai, lai nodrošinātu atbilstīgus un pieejamus procesus un procedūras.



IEGUVUMI, NODROŠINOT, KA ATBALSTS IR PIEMĒROTS IESAISTĪTO PERSONU VAJADZĪBĀM:

- neaizsargātu personu integrācija dažādās jomās un integrācijas pakalpojumu pieejamības uzlabošana;
- bēgļiem, kas pakļauti lielākam atstumtības riskam, ir labāka piekļuve darba tirgum, integrācijas programmām, prasmju novērtējumiem un sociālajai dzīvei uzņemošās valsts sabiedrībā;
- pakalpojumi ir labāk pielāgoti neaizsargātu personu vajadzībām;
- izveidota vairāku ieinteresēto personu reaģēšanas stratēģija un komanda;
- pārvarēti strukturālie šķēršļi, stereotipi un diskriminācija pret dažādām bēgļu grupām.;
- novērsta bēgļu sociālā atstumtība un marginalizācija;
- atgūta bēgļu pašvērtības apziņa, pārliecība un vēlme darboties;
- izveidoti neaizsargātu personu un uzņemošās valsts sabiedrības, kā arī attiecīgo iestāžu (piemēram, vietējo vai valsts organizāciju cilvēkiem ar invaliditāti) tīkli.

VEIKSMES FAKTORI: LABAS PRAKSES SASNIEGŠANAS KRITĒRIJI



Drošība un palīdzība: iedarbīgi un savlaicīgi novērsiet neaizsargātību un kaitējuma risku visā integrācijas procesā.



Kvalificēti starpnozaru speciālisti: nodrošiniet, ka ar dažādām neaizsargātām bēgļu grupām strādā kvalificēti starpnozaru speciālisti.



Pieejamība: pārliecinieties, ka visi pakalpojumi un telpas ir pieejamas un iekļaujošas (labvēlīga attieksme, elastīgi formāti bez saziņas šķēršļiem) un ka iesaistītās personas ir apmācītas daudzveidības jomā.



Kopīga pakalpojumu sniegšana: sniedziet pakalpojumus sadarbībā ar vietējām iestādēm, NVO, veselības aprūpes iestādēm un sociālajiem dienestiem, lai atbalstītu neaizsargātos bēgļus ar specializētiem pakalpojumiem.





KONTROLSARAKSTS, LAI NODROŠINĀTU, KA ATBALSTS IR PIEMĒROTS VISU IESAISTĪTO PERSONU VAJADZĪBĀM

KontROLSarakstā ir aprakstīts detalizēts process, lai palīdzētu organizācijām plānot un noteikt visus nepieciešamos uzdevumus, kas jāveic, lai nodrošinātu, ka atbalsts tiek sniegts atbilstoši visu personu vajadzībām.



Konsultējieties ar dažādu grupu pārstāvjiem un veiciniet viņu līdzdalību pakalpojumu izstrādē.



Identificējiet un konsultējiet neaizsargātās grupas, kā arī uzraugiet tās.



Pārlicinieties, ka visu vecumu sievietes un vīrieši saņem **precīzu, viegli lasāmu un pieejamu informāciju** par to, kā piekļūt pakalpojumiem, dažādos formātos (radio, mutvārdos, informācijas bukletos "viegli lasāmā" formātā, teksti ar simboliem un attēliem, audiovizuāli materiāli bēgļu bērniem ar intelektuālās attīstības traucējumiem u. c.).



Ieviesiet līdzsvarotu un vienlīdzīgu dažādu grupu pārstāvību savu pakalpojumu sagatavošanā.



Iekļaujiet visu daudzveidīgo bēgļu grupu dažādās vajadzības, bažas un vērtības pakalpojumu izstrādē un īstenošanā.



Izveidojiet **īpašus mehānismus, drošas telpas un forumus**, lai veicinātu vienlīdzīgu piekļuvi un atbalstu dažādām grupām, piemēram, neformālu gaisotni, lai nodrošinātu sievietēm un meitenēm drošu telpu, kur dalīties savos pārdzīvojumos un saņemt pārdomātus padomus, runāt par savu pieredzi, izaicinājumiem un traumām bez aizspriedumiem.



Izstrādājiet pakalpojumus, lai maksimāli izmantotu visu personu, tostarp visneaizsargātāko, prasmes un spējas.



Apmāciet partnerus, cilvēkus, kas strādā veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu jomā, par prioritāti nosakot neaizsargātu grupu iekļaušanu, un **uzlabojiet viņu spēju** īstenot to patstāvīgi.



Nodrošiniet, ka mācībās un semināros piedalās pārstāvji no vietējās kopienas un tīkliem, piemēram, jauniešu grupām, sievietēm, LGBTIQ+ un personu ar invaliditāti organizācijām, kā arī citām grupām.



Nodrošiniet, ka pakalpojumu sniedzēji un potenciālie partneri sniedz specializētus pakalpojumus, kas ir pieejami neaizsargātām grupām, piemēram, nodrošinot piemērotu izmitināšanu un palīgaprīkojumu, kas nepieciešams bēgļiem ar invaliditāti mobilitātei.



Nodrošiniet **elastīgu pakalpojumu** pieejamību, plānojot un īstenojot projektus, jo daudzi bēgļi nestrādā ierastajā darbalaikā. Sniedziet pielāgotu un neformālu atbalstu bēgļiem, piemēram, draugi, mentori, resursu un telpu pieejamība ārpus darbalaika).



Novērtējot savus pakalpojumus, **definējiet konkrētus jautājumus par dažādu grupu vajadzībām** un izmantojiet iegūtos datus pasākumiem un pakalpojumu pielāgošanai atbilstoši šķēršļiem, ar kuriem saskaras neaizsargātas personas.



Pārliecinieties, ka visu vecumu sievietēm un vīriešiem ir **iespēja komentēt** saņemtos pakalpojumus un sniegt ieteikumus un atsauksmes par tiem.



Veiciniet izpratni un runājiet par neaizsargātu grupu pārstāvju cilvēku vajadzībām, apspriežot šos jautājumus ar valsts pārvaldes un pašvaldību pārstāvjiem, tiesībsargājošām iestādēm, veselības aprūpes sniedzējiem, citiem humānās palīdzības sniedzējiem un plašsaziņas līdzekļiem.



Pieņemiet līdztiesības plānus, jo īpaši attiecībā uz sabiedriskajiem pakalpojumiem un vietējām iestādēm, nosakot konkrētus metodiskos līdzekļus diskriminācijas novēršanai un līdztiesības veicināšanai.

LABAS PRAKSES PIEMĒRI, KAS NODROŠINA, KA ATBALSTS IR PIEMĒROTS VISU IESAISTĪTO PERSONU VAJADZĪBĀM



PIEEJAMĪBA

MigrantLife.bg ir pašpalīdzības tiešsaistes platforma Bulgārijā, un tās mērķis ir sniegt iespēju migrantiem un bēgļiem, kas dzīvo Bulgārijā, atbalstot viņus un sniedzot visaptverošu, aktuālu un uzticamu informāciju. Platformā ir iekļautas vairākas kategorijas, piemēram, juridiskā palīdzība, nodarbinātība, izglītība, sociālie pabalsti, laulība ar Bulgārijas pilsoni, pilsonība, cilvēku tirdzniecība, aizturēšana, atbalstīta brīvprātīga atgriešanās un reintegrācija. Šobrīd platforma ir pieejama septiņās visizplatītākajās bēgļu un migrantu valodās Bulgārijā – bulgāru, angļu, arābu, persiešu, urdu, puštu un krievu, lai pēc iespējas novērstu valodas barjeru.

Modulī "Pieprasīt palīdzību" lietotāji var uzdot jautājumus, uz kuriem Tiesību piekļuves fonda (FAR) komanda atbild pa tālruni, "Zoom" platformā vai e-pastā. Šādi arī bēgļi un migranti, kuri dzīvo ārpus Sofijas un kuriem ne vienmēr ir pieejama specializēta šīs jomas un migrācijas likumu speciālistu juridiskā palīdzība, var saņemt profesionālas juridiskas konsultācijas. Platformas saturs ir viegli lasāms un sniedz norādījumus.

Hemēnlīnā, Somijā piedāvā kursus imigrantiem, kuri nevar piedalīties formālajā izglītībā, piemēram, veselības stāvokļa, dzīves situācijas, grūtniecības vai dzemdību atvaļinājuma dēļ. Šo kursu mērķis ir uzlabot somu valodas zināšanas, lasīšanas un rakstīšanas prasmes, kā arī sniegt informāciju par Somijas sabiedrību. Dalībnieki var arī

īstenot personīgos mērķus, piemēram, izveidot ikdienas ieradumus, satikt citus, kā arī pavadīt brīvo laiku. Tā kā daudziem dalībniekiem ir veselības traucējumi,ursos ir iekļauti vairāki pārtraukumi un dažādi mācību pasākumi. Ieknedēļas nodarbību skaits ir mazāks nekā formālajā izglītībā, lai mācīšana nekļūtu pārāk nogurdinoša un nomācoša.

Venersborgas pašvaldībā, Zviedrijā ir izveidota īpaša bēgļu uzņemšanas nodaļa, kurā bēgļi divas reizes nedēļā var viegli iegūt informāciju par pieejamo atbalstu.

Katram bēglim ir noteikta kontaktpersona, kas sniedz padomus un atbalstu praktiskos jautājumos, piemēram, sākot apmeklēt zviedru valodas nodarbības, reģistrējot bērnus skolā, atverot bankas kontu un saņemot maksājumu karti, atrodot piemērotas mēbeles, kā arī parādot personai pilsētu.

Zviedrijā, Versterjētlandē, sociālie dienesti ir pārskatījuši savu rakstu un mutvārdu valodu, lai padarītu to saprotamāku un mazāk birokrātisku. Tas uzlaboja atbalsta saņēmēju spēju saprast iemeslus, uz kuru pamata sociālais atbalsts ir piešķirts vai atteikts.



KVALIFICĒTI STARPNOZARU SPECIĀLISTI

"Group 484" Serbijā izveidoja sadarbību ar vietējo Olimpisko komiteju, lai paātrinātu valsts izglītības sistēmā iekļauto migrantu bērnu integrāciju. 2018. gadā grupa izstrādāja programmu, kas veicina intensīvu un dinamisku socializēšanos migrantu bērnu un vietējo bērnu vidū, dažādas mācību un ārpuskolas aktivitātes skolā un ārpus tās. Programma ietver semināru un olimpiskās klases īstenošanu. Semināra mērķis ir stiprināt profesionālās kompetences darbā ar migrantu bērniem un izstrādāt ārpuskolas brīvā laika aktivitātes. Nodarbībās profesionāļi un fiziskās audzināšanas skolotāji iepazīstas ar migrantu bērnu psihoemocionālo stāvokli, to valstu kultūru, no kurām ierodas migranti, ļaujot viņiem dalīties pieredzē par pieeju un izglītībā izmantoto metodiku, kā arī mācību materiālu formu. Tas veicina migrantu bērnu atbilstošāku iekļaušanu sākumskolā Serbijā, kā arī iecietības un izpratnes ideju izplatīšanu, atšķirīgu identitāšu, kultūras daudzveidības un starpkultūru sadarbības atzišanu.

Turku Pieaugušo izglītības centrs Somijā regulāri organizē individuālas konsultatīvas diskusijas ar studentiem. 10 mēnešu integrācijas kursa sākumā, vidū un beigās visiem studentiem ir individuālas konsultatīvas diskusijas ar integrācijas skolotājiem. Šajās diskusijās students un skolotājs konfidenciāli apspriež dažādus dzīves, karjeras un nākotnes plānu aspektus. Sarunas palīdz studentiem paust savu viedokli un jūtas par integrācijas procesu un atrast savu ceļu, lai integrētos uzņemošās valsts sabiedrībā.



DROŠĪBA UN PALĪDZĪBA

Jezuītu bēgļu dienests Serbijā (JRS) nodibināja integrācijas māju "Pedro Arrupe", lai nodrošinātu pajumti neaizsargātām to nepavadītu nepilngadīgo grupām, kuri tika nošķirti no ģimenēm līdz 14 gadu vecumam. Centrā ierobežotu laiku var uzturēties līdz pat 20 cilvēkiem. Papildus pamatvajadzībām (izmitināšanai, pārtikai, apģērbam un medicīniskajai aprūpei) tiek organizētas kopīgas aktivitātes un arī individuāls psiholoģiskais atbalsts, ko sniedz darbinieki un partnerorganizācijas. Uzturēšanās laikā atbalsta saņēmējus, kuri tur pavada ilgāk par mēnesi, iekļauj izglītības sistēmā, savukārt neformālā izglītība un radošās darbnīcas izmanto, lai stiprinātu un veicinātu iekļaušanos izglītības sistēmā.

Centrs rūpējas par visneaizsargātākajām bērnu grupām: fiziskās, psiholoģiskās un seksuālās vardarbības upuriem, bērniem, kuriem draud kļūšana par cilvēku tirdzniecības, dažāda veida ekspluatācijas un kontrabandas upuriem, kā arī tādiem bērniem, kuri jāizņem no lielām grupām.

Darbu ar atbalsta saņēmējiem organizē tā, lai ņemtu vērā konstatētās ievainojamības un sniegtu informācija par centra noteikumiem un atbalstu mājā dažādās valodās.

“Mana iespēja Polijā” ir Ocalenie fonda īstenots projekts, kura mērķis ir uzlabot ārzemnieku pamatprasmes un iegūt darba atļauju. Atbalsts ietver

vajadzību diagnostiku, mācības, konsultēšanu un psiholoģisko atbalstu. Izglītības atbalstu teorētisku un praktisku mācību veidā nodrošina visiem dalībniekiem. Katram dalībniekam palīdz pasniedzējs, kura uzdevums ir strādāt pie dalībnieka motivācijas.

Viņu attiecības balstās mentoringā, kas ietver koučingu, attīstības atbalstu un konsultācijas. Atbalsta saņēmējiem mācību laikā piedāvā bērnu bezmaksas aprūpi. Psiholoģiskā palīdzība ir pieejama dalībniekiem, kuri vēlas to saņemt, un to īsteno divos veidos – individuālās tikšanās ar psihologu un atbalsta grupām.

Atēnu pašvaldība Grieķijā uzsāka izmēģinājuma programmu bēgļu jauniešu integrācijas veicināšanai. Tā piedāvā valodu nodarbības, individuālas karjeras un mājokļa konsultācijas, kā arī iespēju apgūt datorprasmes un audiovizuālo mākslu.

Atēnu Personu ar atkarībām terapijas centrs Grieķijā (KETHEA) īsteno programmu, kuras mērķis ir sniegt informāciju, konsultācijas, psiholoģisko atbalstu un recidīvu profilakses pakalpojumus imigrantiem un bēgļiem ar atkarībām.

Atēnu organizācija "Caritas" Grieķijā ir izveidojusi Bēgļu ģimeņu dienas centru, kas ir droša un labvēlīga vieta. Tā ir iekārtota kā māja ar atpūtas un bērnu zonu, televizoru, virtuvi, ģimenes telpu, tualetēm un dušām. Bēgles šeit var ēst, gulēt, atpūsties, barot zīdaiņus ar krūti, nomazgāties karstā dušā, paēdināt bērnus, saņemt tīras drēbes un higiēnas preces, piekļūt internetam, lai sazinātos ar radniekiem, kā arī konsultēties ar sociālo darbinieku. Šā pakalpojuma mērķis ir panākt, lai sieviete un bērni justos droši, gaidīti, cienīti un "kā mājās".

Vācijā, Hamburgas Darba, sociālo un ģimenes lietu un integrācijas ministrija atbalsta un finansē "EmpowerVan" – mobilo informācijas un konsultāciju centru furgonā. Tas regulāri apmeklē uzņemšanas centrus un izmitināšanas vietas, lai novērstu meiteņu un sieviešu izolāciju šajos centros, kur bieži vien viņām nav drošas un privātas telpas. Furgonu izmanto kā drošu telpu, lai palīdzētu sievietēm – sākot no ārsta apmeklējumiem līdz jaunas izmitināšanas vietas atrašanai, ja sieviete ir cietusi no vardarbības.



UZZINIET VAIRĀK: NODERĪGI MATERIĀLI, ATSAUCES

Assembly of European Regions (AER), Tuning of AMiD Outcomes to European Local Authorities, 2019

Šajā pārskatā ir sniegtas atziņas par to, kā atbalstīt bēgļu, patvēruma meklētāju un migrantu ar invaliditāti uzņemšanas un integrācijas efektīvu pārvaldību Eiropas Savienībā.

Access to Services for Migrants with Disabilities (AMiD) Gap Analysis and Need Assessment Report: Austria, Finland, Greece and Italy, 2018

Šajā ziņojumā ir apzinātas un analizētas nepilnības un problēmas invaliditātes un to pakalpojumu jomā, kas pieejami migrantiem ar invaliditāti Austrijā, Grieķijā, Somijā un Itālijā. Visu valstu ziņojumu rezultāti palīdzēs izstrādāt vajadzību novērtēšanas

metodisko līdzekli, kas ļaus novērtēt un identificēt īpaši neaizsargāto personu vajadzības.

Handicap International, Disability Checklist for emergency response
Adapted from Disability Task Force

Šajā dokumentā ir iekļauts invaliditātes kontrolsaraksts reaģēšanai ārkārtējās situācijās, kā arī ir iekļautas vispārējās vadlīnijas par ievainoto personu un personu ar invaliditāti aizsardzību un iekļaušanu.

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), Integration of young refugees in the EU: good practices and challenges, 2018

Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras ziņojums par jaunu bēgļu (bērnu un jauniešu vecumā no 16 līdz 24 gadiem) sekmīgu integrācijas praksi ES.

Inter-Agency Standing Committee (IASC), Gender Handbook for Humanitarian Action, 2017

Šī rokasgrāmata ir īsa pamācība, kuras pamatā ir humānās palīdzības sniedzēju kopienā gūtā pieredze, un tā atspoguļo galvenās problēmas, nodrošinot dzimuma pienācīgu integrāciju humānās palīdzības plānošanā.

UNFPA, Women and Girls Safe Spaces Guidance, 2015

Šajos norādījumos sniegts pārskats par to, kas ir drošas telpas un kādi principi būtu jāievēro, veidojot

šādas telpas humānās palīdzības un pēckrīzes laikā.

UNHCR-IDC, Vulnerability Screening Toolkit - Identifying and addressing vulnerability: a Toolkit for asylum and migration systems, 2016

Šis skrīninga metodiskais līdzeklis ir paredzēts, lai noteiktu un risinātu neaizsargātības situācijas. Tas tapis UNHCR un IDC sadarbības rezultātā. Šādas sadarbības mērķis ir vadīt un informēt iesaistītos speciālistus un lēmumu pieņēmējus par neaizsargātības faktoru atbilstību aizturēšanas lēmumiem, aizturēšanas alternatīvu īstenošanu, atvērtām uzņemšanas struktūrām, uz kopienu balstītām izvietojuma un atbalsta iespējām saistībā ar patvēruma un migrācijas procedūrām un sistēmu.

UNHCR, Age, Gender and Diversity Policy, 2018

Šī politika parāda, kā UNHCR piemēro vecuma, dzimuma un dažādības (AGD) pieeju visos darbības aspektos, lai nodrošinātu, ka attiecīgās personas var izmantot tiesības uz vienlīdzīgiem principiem un jēgpilni piedalīties tādu lēmumu pieņemšanā, kas ietekmē viņu dzīvi, ģimenes un kopienas.

UNHCR, A Framework for the Protection of Children, 2012

Šajā UNHCR izstrādātajā sistēmā ir izmantota bērnu aizsardzības sistēmu pieeja, kas ietver darbības pienākumu turētājiem visos līmeņos – ģimenē, kopienā, valsts un starptautiskā līmenī. Tas mazina aizsardzības riskus, ar kuriem saskaras bērni, palīdz reaģēt uz tiem.

UNICEF, Guidance on Including Children with Disabilities in Humanitarian Action (2017)

Šie UNICEF izstrādātie norādījumi nodrošina, ka bērnus un pusaudžus ar invaliditāti iekļauj visos humānās palīdzības posmos, sākot no gatavošanās ārkārtējām situācijām līdz to pārvarēšanai.



5.3. VEIDOJIET PAKALPOJUMUS ILGĀKAM LAIKAM

Pieņemiet ilgtermiņa iekļaušanas perspektīvu, kas pārsniedz uzņemšanas un agrīnas integrācijas posmu

Pakalpojumu sniedzējiem, vietējām iestādēm un to darbiniekiem (piemēram, skolām, nodarbinātības aģentūrām, sociālās aprūpes iestādēm, slimnīcām un citām iestādēm) ir jāizprot un jāisteno bēgļu vajadzības pēc uzņemšanas, kā arī agrīnā integrācijas posmā. Pretējā gadījumā ilgtermiņa perspektīvas neesamība var saasināt nabadzību un palielināt sociālekonomisko atstumtību.

Integrācijas pakalpojumos jāiekļauj mērķēti pasākumi, kas risina bēgļu vajadzības un kas atbalsta ilgtermiņa izmitināšanu un sociālo mobilitāti (piemēram, piekļuve valodu kursiem augstākā līmenī, prasmju novērtēšana, atzišana un kvalifikācijas celšana, augstākās izglītības atbalsts utt.). Integrācijas pasākumi jākoordinē un jāpielāgo visās politikas jomās, lai reaģētu uz mūsdienu imigrācijas sabiedrības problēmām. Ilgtermiņa pakalpojumu izveide un bēgļu sociālekonomiskās iekļaušanas iespējas ir būtiskas, lai realizētu holistisku pieeju integrācijai. Tam ir nepieciešama pāreja no iniciatīvām, kas balstītas uz projektiem un kas ir ierobežotas laikā, nesaistītas un atkarīgas no viena (ārēja) līdzekļu devēja, uz visaptverošu daudzgadu integrācijas stratēģiju, kuras pamatā ir nodrošināts finansējums vai dažādas finansēšanas iespējas.

ILGTERMIŅA PAKALPOJUMU IZVEIDES PRIEKŠROCĪBAS:

- bēgļu prasmju, kvalifikācijas un vērtības efektīva noteikšana;
- sociālās un kultūras segregācijas novēršana apkaimēs, vietējās iestādēs un uzņemtajās kopienās;
- labāka un regulāra bēgļu piekļuve izglītībai, mājokļiem, veselības aprūpei un nodarbinātībai;
- tādas daudz kultūru un daudzvalodīgas sabiedrības attīstība, kas uztur sociālo kohēziju;
- regulāra mijiedarbība starp nesen iecelošiem un pastāvīgajiem iedzīvotājiem;
- pozitīvi integrācijas rezultāti, kas mazina sociālekonomiskās atšķirības starp nesen iecelojušajām personām un pastāvīgajiem iedzīvotājiem.



VEIKSMES FAKTORI: LABAS PRAKSES SASNIEGŠANAS KRITĒRIJI



Horizontālā un daudzlīmeņu koordinācija: izveidojiet spēcīgus horizontālus politikas koordinācijas mehānismus starp galvenajiem dalībniekiem, tostarp valsts vietējām iestādēm un NVO/privātajiem pakalpojumu sniedzējiem.



Sabiedrisko pakalpojumu daudzveidība: veiciniet darbinieku dažādību publisko pakalpojumu sniedzēju iestādēs visos personāla līmeņos.



Pastāvīga pielāgošanās daudzveidīgas sabiedrības vajadzībām: daudzveidības iekļaušana sociālo pakalpojumu un infrastruktūras pārvaldībā: skolas, agrīnās izglītības, sociālās aprūpes, valsts mājokļu un veselības aprūpes pakalpojumu iestādes un citas.



Ilgtermiņa integrācijas mērķi: ieviesiet efektīvus reģionālos vai vietējos integrācijas plānus un stratēģijas, ko atbalstīta attiecīgie budžeti un ieinteresēto personu iesaiste (pilsoniskā sabiedrība, vietējais un reģionālais līmenis utt.).



Starpkultūru kompetence: uzlabojiet starpkultūru un daudzveidības jutīgumu, sniedzot pakalpojumus, tostarp iespēju sniegt informāciju un sazināties svešvalodās.





ILGTERMIŅA PAKALPOJUMU IZVEIDES KONTROLSARAKSTS:

KontROLSARAKSTĀ ir aprakstīts detalizēts process, lai palīdzētu organizācijām plānot un noteikt nepieciešamos uzdevumus, kas jāveic, lai izveidotu ilgtermiņa pakalpojumus.³



Nodrošiniet vajadzību novērtējumu un precīzu skatījumu attiecībā uz iespējamajiem trūkumiem un turpmākajām bēgļu prasībām reģionā (skat. 1. galveno jomu).



Koordinējiet un līdzsvarojiet savu ieguldījumu dažādās sistēmās un politikas jomās (piemēram, bērnu aprūpe, izglītība, mājoklis) noteiktā teritorijā, nodrošinot papildināmību. **Nosakiet augstāku prioritāti sociālajam ieguldījumam** un atbilstošām **sociālām infrastruktūrām**.



Nodrošiniet **valodu kursus** arī pēc sākotnējā integrācijas augstākā līmenī un atbilstoši vajadzībām, lai atbalstītu bēgļus, kuri valstī dzīvo vairākus gadus vai ilgāk.



Organizējiet mērķtiecīgu arodmācību bēgļiem un regulārus papildu mācību pasākumus, kuru pamatā ir prasmju vai kvalifikāciju novērtēšana un apstiprināšana.



Sistemātiski atbalstiet bēgļu bērnus skolās un viņu vecākus. Vecākiem ir jāiesaistās bērnu mācību procesā, jo no viņiem bieži ir atkarīgi ne tikai bērnu panākumi skolā, bet arī ilgtermiņa sociālā adaptācija.



Atvieglējiet un veiciniet "mentoru/partneru" sniegtu palīdzību, lai veicinātu sociālo iekļaušanu (papildu informāciju skatīt 5. galvenajā jomā).



Veiciniet iniciatīvas, kas palīdzētu bēgļiem iestāties augstākās izglītības iestādēs.



Atbalstiet piekļuvi veselības aprūpei, jo īpaši garīgās veselības pakalpojumiem un vecāka gadagājuma cilvēku aprūpei.

³ Ņemiet vērā, ka daži uzdevumi nav attiecināmi uz NVO un tāpēc tie nav jāņem vērā novērtēšanas procesā.



Palīdziet bēgļiem pārcelties no patvēruma meklētāju uzņemšanas centra uz atsevišķu mājokli. **Nodrošiniet bēgļiem piekļuvi mājokļu subsīdijām vai sociālajiem mājokļiem.**



Nodrošiniet nepieciešamos līdzekļus vietējām un nelielām NVO, kuru mērķis ir atbalstīt bēgļu ilgtermiņa integrāciju.



Ieguldiet publiskos līdzekļus (un pārdaliet tos) rajonos ar zemiem ienākumiem un iedzīvotāju dažādību.



Koordinējiet pilsētplānošanas sociālos un telpiskos aspektus gan horizontāli, gan vertikāli dažādos valdības līmeņos.



Nodrošiniet, ka sabiedrisko pakalpojumu pieejamība atbilst reģiona iedzīvotāju vajadzībām.



Veiciniet jaunu pozitīvu vēstījumu par bēgļiem jomās, kurās sociālie ieguldījumi stagnē vai samazinās.



Nosakiet jaunas finansēšanas iespējas ilgtermiņa integrācijas un atbalsta pakalpojumu sniedzēju pieteikumiem, jo 2021.–2027. gadā ES nodrošinās lielāku kopējo finansējumu bēgļu un migrantu integrācijai un vieglāku piekļuvi pašvaldībām, jo īpaši plašāku Eiropas Sociālā fonda izmantošanu, kas ir galvenais ES finansējuma instruments sociālajai iekļaušanai un integrācijai darba tirgū, lai veicinātu ilgtermiņa integrāciju.



Pielāgojiet pakalpojumus bēgļu vajadzībām, lai nodrošinātu ilgtermiņa iekļaušanu un ilgtermiņā izvairītos no atkarības no ārējās palīdzības.



Informējiet bēgļus par pakalpojumu ilgtermiņa priekšrocībām un novērsiet mācību pārtraukšanu. Piemēram, Covid-19 pandēmijas laikā var izveidot jaunus saziņas kanālus, lai sazinātos ar bēgļiem (sanāksmes var organizēt ārpus telpām, regulāri izmantojot sociālos medijus, WhatsApp utt.). Ieviesiet tādas drošus tehniskos līdzekļus (klēpdatorus, planšētdatorus, internetu utt.) bēgļiem, kas ļautu piekļūt pakalpojumiem.

LABAS PRAKSES PIEMĒRI BĒĢĻU ATBALSTAM PĒC AGRĪNAS UZŅEMŠANAS



ILGTERMIŅA INTEGRĀCIJAS MĒRĶI

"Tandem" ir kopmītņu projekts Itālijā, un to īsteno CIAC (Centro immigrazione asilo e cooperazione onlus). Projektā iesaistīti gados jauni itāļi un migranti ar starptautisku aizsardzības statusu vecumā no 19 līdz 30 gadiem, un tā mērķis ir veicināt starpkultūru attiecības, atbalstu un autonomiju. "Tandem" veicina bēgļu izstāšanos no uzņemšanas sistēmas, piekļuvi pienācīgiem mājokļu risinājumiem, informācijas iegūvi un personīgo tīklu izveidi. Lai to īstenotu, attiecīgais birojs nodrošina pieejamo laiku grafiku un finansiālu atbalstu komunālo pakalpojumu apmaksai. "Tandem" atbalsta saņēmēji ir iesaistīti arī ikmēneša sanāksmēs un individuālajās tikšanās. Dzīvokļa apsaimniekošanā ir iesaistīti speciālisti, un viņu pastāvīgā klātbūtne palīdz uzlabot attiecības ar labuma guvējiem, kā arī atklāt iespējamus šķēršļus. "Tandem" ir inovatīvs risinājums, lai novērstu šķēršļus, ar kuriem bēgļi saskaras, meklējot mājokļu risinājumus un veidojot personīgās attiecības uzņemtajā valstī.

Itālijā SiforREF ir starptautisks projekts, ko īsteno Boloņas pašvaldības uzņēmums, kas sniedz pakalpojumus iedzīvotājiem (ASP), lai novērstu bēgļu marginalizācijas risku pēc uzņemšanas posma. Projekts veicina politikas veidotāju, ieinteresēto personu, vietējo iestāžu un saņēmēju iesaisti bēgļu integrācijā. Informāciju par integrācijas vajadzībām un vietējiem resursiem apkopo, izmantojot konsultāciju pasākumus (anketas, strukturētas intervijas, fokusa grupas), iesaistot bēgļus un migrantu apvienības. Pēc tam ASP organizē vairākus darbseminārus un kopienas laboratorijas par četrām tēmām (mājas, socializācija, darbs un iespēju nodrošināšana), lai uzlabotu bēgļu sociālos tīklus un piekļuvi informācijai. Ir izveidots īpašs WhatsApp numurs un e-pasta adrese, lai veicinātu kontaktus un padarītu darbības pieejamākas. Bēgļiem ir iespēja rakstīt ziņojumus un lūgt informāciju (piemēram, noskaidrot laboratorijas darba laiku un atrašanās vietu) visās valodās. Pasākumu grafiks ir pieejams gan bēgļiem, gan vietējiem iedzīvotājiem.



STARPKULTŪRU KOMPETENCE

Botkirkas pašvaldība Zviedrijā ir izstrādājusi UNESCO LUCS pilotprojektu bēgļu starpkultūru uzņemšanai. Pilotprojekta rezultāti liecina, ka starpkultūru uzņemšanu veido gan, tiekoties ar bēgļiem un jaunpienācējiem, gan strukturālā organizatoriskā līmenī.

Ungārijā Centrāleiropas Universitāte sadarbībā ar citām universitātēm izveidoja Atvērto mācību iniciatīvu (OLive), ko īsteno vairākās Eiropas valstīs. Tā piedāvā pilna vai nepilna laika izglītības programmas, kas paredzētas, lai palīdzētu bēgļiem iegūt augstāko izglītību. OLive mērķis ir ne tikai nodrošināt akadēmiskās prasmes un jomas zināšanas, bet arī veicināt akadēmiskajai vidēm nepieciešamo valodu prasmju attīstību. Turklāt OLive palīdz bēgļu studentiem attīstīt atbalsta un karjeras prasmes, lai palīdzētu sagatavoties studijām.

Vācijā, Heilbronas rajonā skolas piesaista brīvprātīgus vai apmaksātus vecāku mentorus, lai novērstu dialoga un sadarbības neesamību starp skolām un migrantu vecākiem. Rajona pārvalde meklē cilvēkus, kuri runā vācu un citās valodās un kuri būtu gatavi informēt migrantu vecākus par skolu sistēmu. Pēc tam mentori dodas uz skolām un bērnudārziem, kas lūdz viņu pakalpojumus. Mentoru izdevumi tiek kompensēti.



PASTĀVĪGA PIELĀGOŠANĀS DAUDZVEIDĪGAS SABIEDRĪBAS VAJADZĪBĀM

Izmēģinājuma projekts Polijā Laipni lūgti mājās cenšas atvieglot bēgļu piekļuvi mājokļiem, ņemot vērā lielās privātā tirgus īres maksas un garās gaidīšanas rindas uz sociālajiem mājokļiem. Lai to īstenotu, organizācija vispirms paraksta ilgtermiņa (2+ gadi) dzīvokļu nomas līgumu ar namīpašniekiem par tirgus likmi un pēc tam nodod dzīvokļus bēgļu ģimenēm, kuras ir pakļautas bezpajumtniecības riskam. Īres cena ir zemāka par tirgus likmi. Dzīvojot šajos dzīvokļos, ģimenes piedalās pielāgotā integrācijas programmā, kas ietver valodu apguvi, darba iespēju atbalstu, starpkultūru mentoringu utt. Kad ģimenes kļūst pašpietiekamākas, īres maksa pakāpeniski palielinās, līdz tās var maksāt tirgus cenu.

Polijā ģimenes palīdzības centri apgabala līmenī ir atbildīgi par naudas pabalstu izmaksu, kā arī nefinansiālo palīdzību bēgļiem. Daži aktīvākie ģimenes palīdzības centri ir veikuši ārkārtas pasākumus, lai sniegtu bēgļiem piemērotāku atbalstu. Piemēram, Varšavas Ģimenes palīdzības centra īstenotā programma "Witek" sniedz papildu atbalstu noteiktām ģimenēm pēc bēgļu individuālās integrācijas programmas viena gada pabeigšanas. Iniciatīva "Integrācija pašpalāvēi" veicināja speciālistu bezmaksas konsultācijas un palīdzību darba un īres dzīvokļa meklēšanā, saziņā ar izglītības iestādēm, sociālās labklājības centriem un veselības aprūpes iestādēm.



UZZINIET VAIRĀK: NODERĪGI MATERIĀLI, ATSAUCES

Bamberg K.; Nicoletti R., Lajili-Djalai F., Ganzerla S., Cities and Migrants, Implementing the Integrating Cities Charter, EuroCities, 2020

Šajā ziņojumā ir izklāstīti pilsētu integrācijas pasākumi un noteiktas galvenās migrantu integrācijas tendences visās pilsētās.

Council of Europe, Policy Lab on Inclusive Integration Inclusive integration strategies: towards a shared model, 2019

Šajā dokumentā ir izklāstīti vispārējie principi, kuriem jābalstās uz iekļaujošām integrācijas stratēģijām un kuri izriet no standartiem un vērtībām, ko ievēro Eiropas Padomes dalībvalstis. Tajā ir arī norādīts loģiskais ietvars, kas nodrošina, ka integrācijas stratēģija ir mērķtiecīga, pierādījumos balstīta un efektīva.

Council of Europe, The intercultural city step by step - Practical guide for applying the urban model of intercultural integration (2014)

Šajā rokasgrāmatā sniegts īss starpkultūru integrācijas koncepcijas izklāsts, ieteikumi par darbībām un pasākumiem, kas palīdz pilsētām izstrādāt starpkultūru stratēģiju, un ilustrēti šādas stratēģijas elementi ar analītiskiem jautājumiem, ierosinājumiem un prakses piemēriem dažādās pilsētās gan Eiropā, gan ārpus tās.

EWSI Editorial Team, What measures are in place to ensure the long-term integration of migrants and refugees in Europe?, European web site on integration, 2020.

EWSI redakcijas kolēģija pētīja virkni ilgtermiņa integrācijas rādītāju visās ES dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē un iepazīnās ar īpašām politikām un līdzekļiem, kas paredzēti bēgļiem.

OECD, Financial education and the long-term integration of refugees and migrants Responses to the refugee crisis, 2016

Šajā ziņojumā ir aplūkots, kā finanšu izglītība var veicināt ilgtermiņa politiku, kuras mērķis ir veicināt bēgļu integrāciju pēckrīzes scenārijā.

UNHCR, Operational guidance on accountability to affected people (AAP), 2020

Šajā UNHCR ziņojumā sniegti norādījumi par to, kā īstenot atbildības pret cietušajiem (AAP) principu, kas definēts kā "apņemšanās apzināti un sistemātiski iekļaut uzmanības lokā esošo personu paustās vajadzības, bažas, spējas un viedokļus daudzveidības uzlabošanai; un uzņemties atbildību par mūsu organizatoriskajiem lēmumiem un darbinieku darbībām visās aizsardzības, atbalsta sniegšanas aktivitātēs, risinājumu ieviešanā un programmās".

UNHCR, The UNHCR Toolkit for Participatory Assessment in Operations, 2006

Šis UNCHR metodiskais līdzeklis apkopo virkni pasākumu, kas jāveic, lai veiktu līdzdalības novērtējumu ar bēgļiem vai citām uzmanības lokā esošajām personām. Līdzdalības novērtējumu raksturo kā "procesu, kurā veido partnerattiecības ar visu vecumu, dzimumu un izcelsmes bēgļiem, veicinot jēgpilnu līdzdalību strukturētā dialogā".

5.4. STRĀDĀJIET NE TIKAI CILVĒKU LABĀ, BET ARĪ AR VIŅIEM

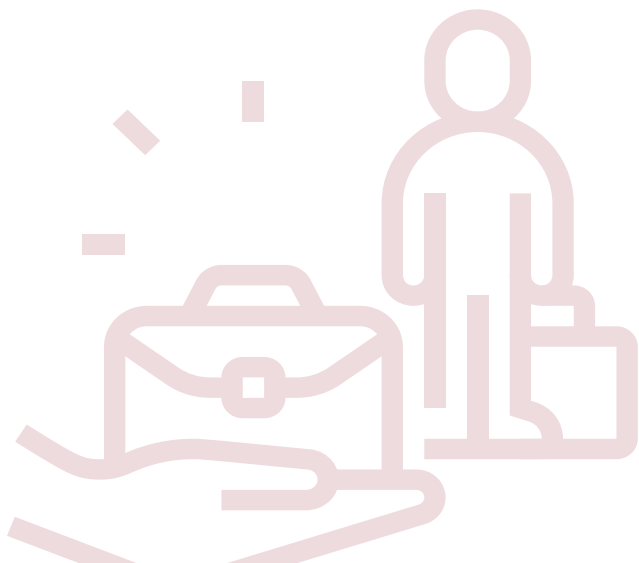
Iesaistiet atbalsta saņēmējus plānošanā, īstenošanā un novērtēšanā, ņemiet vērā viņu atsauksmes

Bēgļu iesaistīšana sniegto pakalpojumu izstrādē, īstenošanā, uzraudzībā un novērtēšanā ir būtisks elements, īstenojot holistisku pieeju integrācijai. Tas sistemātiski atspoguļo viņu kā galveno ieinteresēto personu intereses un perspektīvas, vajadzības un spējas, kā arī veicina bēgļu līdzdalību un līdzatbildību. Turklāt šāda iesaiste stiprina attiecības ar attiecīgajām iestādēm un veicina ieinteresēto personu uzticēšanos bēgļiem, kuri tiek mudināti aktīvi piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā, nevis būt tikai par pakalpojumu saņēmējiem. Šis apspriešanās un līdzdalības process ir jāpaplašina, attiecinot to ne tikai uz politikas līmeņa projektiem, bet arī par to, kā īstenot bēgļu vajadzības.

Tāpēc jābūt pieejamiem dažādiem veidiem un procedūrām, lai iedarbīgi uzrunātu cilvēkus ar atšķirīgu uzturēšanās ilgumu, sociālo kapitālu, uzturēšanās statusu, dažādiem valodas zināšanu līmeņiem un dažādos pilsonības iegūšanas posmos.

IEGUVUMI NO DARBA AR BĒGĻIEM:

- pamatotāki lēmumi, kas balstīti uz bēgļu atziņām, zināšanām un prasmēm.;
- strukturētas partnerības ar dažādām bēgļu grupām, novēršot iespējamus atstumtības riskus vecuma, dzimuma un daudzveidības dēļ;
- labāka izpratne par bēgļu integrācijas vajadzībām;
- labāka izpratne par integrācijas šķēršļiem, ar kuriem saskaras pārvietotās personas un uzņemošā kopiena, kā arī to cēloņiem;
- iedarbīgākas programmas un pakalpojumi.;
- precīzāks apmierinātības līmeņa novērtējums attiecībā uz darbinieku sniegumu, pašvaldību darbu un pakalpojumu sniegšanu;
- uzlabota vietējo iestāžu un pakalpojumu sniedzēju atbildība un caurskatāmība gan attiecībā uz bēgļiem, gan līdzekļu devējiem;
- paaugstināta bēgļu pašcieņa, pašapziņa un kontroles sajūta;
- veicināta bēgļu sociālā iesaistīšanās un solidaritāte.



VEIKSMES FAKTORI: LABAS PRAKSES SASNIEGŠANAS KRITĒRIJI



Pārstāvība: iesaistiet un konsultējiet bēgļus, kas pārstāv dažādus dzimumus, vecuma grupas, tautības, kā arī citas dažādības grupas (piemēram, invaliditāte, izglītības līmenis), integrācijas pakalpojumu formulēšanā un izstrādē, lai nodrošinātu visu perspektīvu vienlīdzīgu iekļaušanu.



Nepārtrauktība: analizējiet un plānojiet šo procesu no ilgtermiņa perspektīvas, nevis kā vienreizēju uzdevumu. Ieplānojiet un sniedziet regulāras konsultācijas.



Atbildība un apņemšanās: iegūstiet uzticību un skaidrojiet ieguvumus no dalības konsultācijās. Vērsieties pie viņiem kā ekspertiem, nevis kā pasīviem pakalpojumu saņēmējiem.



Pieejama saziņa: rīkojiet konsultācijas valodā un formātā, kas ir piemērots bēgļiem un kas ļauj tajās piedalīties.



Procesa pieejamība: ļaujiet bēgļiem piedalīties konsultācijās, nodrošinot materiālus un organizatoriskus pamatnosacījumus, kas ļauj viņiem piedalīties.





KONTROLSARAKSTS PAKALPOJUMU SNIEDZĒJIEM DARBAM AR BĒĢIEM

Kontrolsarakstā ir aprakstīts detalizēts process, lai palīdzētu organizācijām plānot un noteikt visus nepieciešamos uzdevumus, kas jāveic, lai strādātu ar bēgļiem.



Pirms konsultācijas procesa **uzsākšanas apkopojiet attiecīgo pieejamo informāciju un datus** par bēgļu populāciju un integrāciju.



Kartējiet bēgļu atrašanās vietu un vajadzības, identificējiet neaizsargātas un daudzveidīgas sociālās grupas.



Analizējiet visā projekta ciklā iegūtos datus.



Izstrādājot projekta budžetu, **apspriediet ar finansētājiem un ziedotājiem**, cik svarīgi ir veicināt bēgļu un kultūras vidutāju līdzdalību.



Iekļaujiet bēgļus iniciatīvas izstrādē un īstenošanā.



Piedāvājiet ceļa izdevumu atlīdzību bēgļiem, kuri vēlas piekļūt pakalpojumiem, bet saskaras ar finansiālām grūtībām.



Konsultāciju laikā **nodrošiniet bērnu aprūpi bēgļiem**, kuriem ir ģimenes un tāpēc nav laika iesaistīties papildu projektos. Tas ir svarīgi īpaši sievietēm).



Izmantojiet pieejamu un viegli saprotamu valodu un sniedziet informāciju tādā valodā un formātā, kas ir piemērots bēgļiem, ja projektos un programmās jāsazinās ar bēgļu un migrantu kopienām.



Pēc pakalpojuma sniegšanas **lūdziet atbalsta saņēmējiem iesniegt atsauksmes**. Atgriezeniskā saite var attiekties, piemēram, uz pieprasījumu mainīt kontaktpersonu organizācijā (sociālie pakalpojumi, NVO u. c.) vai arī lūgumu precizēt neapmierinoša (vietējās vai reģionālās iestādes/struktūras) lēmuma motivāciju.



Vismaz divas reizes gadā lūdziet bēgļiem aizpildīt aptauju, lai apkopotu atsauksmes par pakalpojumiem.



Pārskatiet atsauksmes un pakāpeniski uzlabojiet darbības atbilstoši saņemtajiem komentāriem.



Iesaistiet bēgļus sociālajos pētījumos kā līdzizstrādātājus, padomdevējus, līdzpētniekus un intervētājus.



Atzīstiet bēgļu tiesības paust viedokli par pakalpojuma kvalitāti un **radiet drošu vietu, kurās var sniegt atsauksmes**. Piemēram, bēgļi var lūgt tikšanos ar konkrētu darbinieku var pakalpojumu sniedzēja struktūrvienības vadītāju.



Nodrošiniet atgriezeniskās saites mehānismus bēgļiem, regulāri informējot, kā viņu ieguldījums tiek izmantots integrācijas iniciatīvu izstrādei, labošanai vai uzlabošanai un kā izskatās galīgie/pārskatītie pakalpojumi.



ĪPAŠS KONTROLSARAKSTS PAKALPOJUMU VIETĒJĀM IESTĀDĒM DARBAM AR BĒĢIEM

Vietējām pašvaldībām ir izšķiroša nozīme bēgļu integrācijā, un tām ir vajadzīgas īpašas vadlinijas bēgļu iesaistē darbā un pakalpojumos. Šajā kontROLSarakstā ir uzsvērtā svarīgākā informācija vietējām iestādēm, lai veicinātu iekļaujošāku pieeju administrācijai un iepirkumiem.



Veiciniet tādu migrantu vai bēgļu izcelsmes personu pārstāvību reģionālajās un vietējās pašvaldībās, parlamentos un citās lēmumu pieņemšanas struktūrās, kas ir proporcionāla faktiskajam īpatsvaram iedzīvotāju vidū.



Iesaistiet bēgļus un migrantus lēmumu pieņemšanā vietējā līmenī (pilsoņu forumi, konsultatīvie procesi, apkaimju attīstība u. c.).



Izveidojiet neatkarīgas konsultatīvas struktūras vietējā līmenī, lai pārstāvētu bēgļu un migrantu vajadzības un intereses.



Iekļaujiet informāciju par pilsonisko un politisko līdzdalību sociālās orientācijas pasākumos.



Ja līgumslēdzēji ir ārējie pakalpojumu sniedzēji, kā viens no nosacījumiem minēto pakalpojumu sniegšanai jāiekļauj īpašs pants par bēgļu sociālo iekļaušanu.





LABAS PRAKSES PIEMĒRI VIETĒJĀM PAŠVALDĪBU IESTĀDĒM, KAS STRĀDĀ AR BĒĢLIEM



PĀRSTĀVĪBA

Konsultāciju vietu un iespēju izveide ir pirmais solis, lai efektīvi sadarbotos ar bēgļiem. Ravennas pašvaldība Itālijā ieviesa grozījumus pašvaldības saistošajos noteikumos, lai atzītu "Starpkultūru imigrācijas tīklu" par oficiālu sarunu partneri. Visus pilsoņus, jo īpaši migrantus un bēgļus aicina pievienoties Starpkultūru imigrācijas tīklam.

Ravennas pašvaldība veidoja arī fokusa grupas un organizēja pasaules kafejnīcas. Šādi instrumenti ļauj apkopot informāciju par iespējamajiem šķēršļiem. Veidojot fokusa grupu, jāpievērš uzmanība kopīgajai valodai: visiem dalībniekiem ir jārunā vienā valodā, vai tajā vismaz pietiekami brīvi jāšazinās ne tikai ar koordinatoriem, bet arī citam ar citu. Būtu jāorganizē arī atsevišķi pasākumi pēc diskusijas, lai īstenotu dalībnieku prasības un piedāvātu individuālu psiholoģisko vai tehnisko atbalstu.



PIEEJAMA SAZIŅA

Par daudzveidību atbildīgais Oslo vicemērs Norvēģijā reizi nedēļā rīko tiešsaistes sanāksmes ar minoritāšu NVO, lai gūtu labāku izpratni par situāciju, apspriestu vajadzības un vienotos par drošības pasākumiem un noteikumiem par sociālo distancēšanos. Oslo ir izveidojusi tiešsaistes informācijas vietni dažādās valodās. Pašvaldība ir arī atbalstījusi NVO, kas strādā ar mazaizsargātām grupām, nodrošinot tām informatīvus plakātus un sociālo mediju kampaņas. Veikalos, mošejās un baznīcās, kā arī citās telpās ir izvietoti plakāti, lai nodrošinātu, ka aktuālā un pareizā informācija sasniedz visus iedzīvotājus. Tika veikti īpaši pasākumi, lai informācija un atbalsts sasniegtu romu kopienas un migrantus bez dokumentiem.



ATBILDĪBA UN APŅEMŠANĀS

Etnisko attiecību konsultatīvā padome (ETNO) Somijā ir labs piemērs imigrantu, bēgļu un etnisko minoritāšu iesaistei formālajā konsultāciju procesā. Tas ir oficiāls ekspertu tīkls integrācijas, migrantu un etnisko minoritāšu jautājumos. Tīkls ietver valsts konsultatīvo padomi un septiņas reģionālās padomes, kas tiek veidotas reizi četros gados, kā arī 300 pārstāvjus no pilsoniskās sabiedrības organizācijām, migrantu un daudz kultūru apvienībām, etnisko un reliģisko minoritāšu apvienībām, politiskajām partijām, nodarbinātības organizācijām, ministrijām, reģionālajām iestādēm un pašvaldībām.

Maltā Teatru Salesjan izveidoja atgriezeniskās saites sistēmu esošajiem projektiem, lai apkopotu pieredzi un atsauksmes no sievietēm "Capcapcaplaq" projektā. Sistēma ietver regulāru konsultēšanos ar bēgļiem, lai iekļautu viņu atsauksmes un viedokļus par pakalpojumu kvalitāti visā programmas ciklā. Galvenie darbības dati tiek sistemātiski vākti projektu uzraudzībai un analīzei.

Gdaņskā, Polijā paziņoja par Polijas pirmās Imigrantu padomes dibināšanu, lai konsultētu mēru un citas vietējās iestādes ar migrantu un bēgļu integrāciju saistītos jautājumos un politikā. Lai pārstāvētu imigrantus, ievērojot to dažādību, attiecīgajiem brīvprātīgajiem ir atšķirīga izcelsme, izglītības līmenis un reliģiskā pārliecība. Neraugoties uz padomes ierobežotajām kompetencēm un budžeta neesamību, tā ir bijusi noderīga, jo īpaši Covid-19 pandēmijas laikā kā informācijas pirmavots par ārvalstnieku un bēgļu vajadzībām.

Gdaņskas Vienlīdzīgas attieksmes centrs ir droša vieta, kur var iesniegt sūdzības par diskrimināciju, tostarp pilsonības, rases vai reliģijas dēļ. Centram ir septiņi punkti, ko vada dažādas NVO, kas darbojas daudzveidības jomā.

2016. gadā Varšavas dome izstrādāja "Aktīvo iedzīvotāju ceļvedi", kas ir pārtulkots angļu, ukraiņu un vjetnamiešu valodā. Tajā ir aprakstītas ārzemnieku iespējas iesaistīties pilsētas aktivitātēs (piemēram, līdzdalības budžetā un vietējās iniciatīvās) neatkarīgi no viņu juridiskā statusa.



NEVALSTISKO ORGANIZĀCIJU UN PAKALPOJUMU SNIEDZĒJU, KAS STRĀDĀ AR BĒĢIEM, LABAS PRAKSES PIEMĒRI



PROCESA PIEEJAMĪBA

Turcijā Zejtinburnu pašvaldības Ģimenes, sievietes atbalsta un personu ar invaliditāti centrs (AKDEM) īsteno dažādas sociālās aizsardzības, iztikas līdzekļu, sociālās kohēzijas un koordinācijas programmas bēgļiem, kas izmitināti šajā reģionā. AKDEM darbojas kā kopienas centrs nelabvēlīgā situācijā esošām kopienām pašvaldības teritorijā un izmanto holistisku pieeju attiecībā uz neaizsargātām personām neatkarīgi no šo personu juridiskā vai pilsonības statusa. Saskaņā ar AKDEM darbības jomu un iekļaujošu pieeju bēgļes un bērni ir iekļauti sociālās aizsardzības pakalpojumos un iespēju radīšanas pasākumos centrā, kamēr viņu mātes piedalās tekstila un turku valodas nodarbībās. Pakalpojumi ir pieejami vairākās valodās, jo bēgļi ir gan no Sīrijas, gan Afganistānas, turklāt palīdzība ir vajadzīga dažādās izcelsmes personām.

Mazovijas vojevodistes birojā ir pieejama anketa, kas paredzēta ārzemniekiem, kuri legalizē savu uzturēšanos Polijā. Tajā ir jautājumi par viņu apmierinātību ar Mazovijas vojevodistes biroja pakalpojumiem.

Imigrantu tiesību aizsardzības punkts darbojas Imigrantu atbalsta centrā (Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek) Gdaņskā un sniedz palīdzību imigrantiem, kuri tautības dēļ ir saskārušies ar nevienlīdzīgu attieksmi tādās jomās kā nodarbinātība, mājokļi, drošība, skola, oficiālie jautājumi.



PĀRSTĀVĪBA

Polijā asociācija "Zemei" ir neliela iedzīvotāju organizācija, kas iesaistīta bēgļu integrācijā vienā no bēgļu centriem Polijā. Asociācija veic visas darbības, konsultējoties ar bēgļiem. Lai sniegtu iespēju bēgļiem, ir izveidots Sieviešu tikšanās klubs, kurā polietes māca viņām amatniecību. Nākotnē "Zemei" plāno izveidot sociālo uzņēmumu, kurā bēgļes radīs un pārdos savus rokdarbus, tādējādi kļūstot finansiāli neatkarīgas.

"Somālijas fonds" ir daudz kultūru organizācija, kas atvērta visiem migrantiem neatkarīgi no tautības vai reliģijas.

To vada gan dažādu tautību migranti, gan poļi. Fonds sadarbībā ar bēgļiem īsteno dažādus projektus: 1) projekta Nekas par mums bez mums mērķis ir konsultēt ārzemniekus par viņu vajadzībām un problēmu risinājumiem;

2) Migrantu organizācijas starpkultūru inkubators palīdz ārzemniekiem nodibināt un vadīt savu uzņēmumu;

3) Uzņēmējdarbības ābece ir visaptverošs kurss par to, kā uzsākt un vadīt uzņēmumu. Pabeidzot šo kursu, ārzemnieki turpina saņemt individuālu atbalstu.

UZZINIET VAIRĀK: NODERĪGI MATERIĀLI, ATSAUCES

European Coalition of Cities against Racism, [ECCAR 10 points Action Plan Toolkit for Equality City Policies Against Racism](#), 2017

Līdztiesības metodiskais līdzeklis un rokasgrāmata, kas palīdz pilsētām esošās politikas pielāgošanā vai tādas vietējās politikas īstenošanā, kas sekmīgi mazina rasismu un rasu diskrimināciju.

SHARE Network webinar, [Participation & co-creation for refugee & migrant integration in the EU](#), 15 December 2020

SHARE tīklā ir izcelti 10 pamatprincipi un apsvērumi līdzdalības un līdzradīšanas pieeju īstenošanai ar bēgļiem un migrantiem.

Torfa M., [Refugee-led organisations \(RLOs\) in Europe: policy contributions, opportunities and challenges](#), ECRE Working Paper, 2019

Šajā dokumentā ir novērtēts, vai bēgļu vadītās organizācijas var labvēlīgi ietekmēt politikas un praktisku risinājumu meklēšanu bēgļu jautājumos, kā arī tas, kāpēc tās nav praktiski iesaistītas patvēruma un integrācijas politikas/prakses izstrādē, novērtēšanā un apspriešanā ES līmenī.

UNHCR, [Safer and Stronger: Experiences of Refugee Women Resettled to the UK](#), 2020

Šajā ziņojumā ir izklāstīti līdzdalības novērtējuma secinājumi par to sieviešu dzimuma bēgļu aizsardzības un integrācijas situāciju, kuras ir pārvietotas uz Apvienoto Karalisti saskaņā ar Apvienotās Karalistes valdības pārvietošanas shēmām.

UNHCR, [Better Protecting Refugees in the EU and Globally: UNHCR's proposals to rebuild trust through better management, partnership and solidarity](#), 2016.

Šajā dokumentā ir izklāstīts redzējums, kā panākt visaptverošu ES patvēruma un bēgļu nākotnes politiku gan tās iekšējā, gan ārējā dimensijā, lai ilgtermiņā veicinātu saskaņotu tādu ES mēroga pasākumu izstrādi, kas efektīvi risinātu pārvietošanu.

UNHCR, [The UNHCR Toolkit for Participatory Assessment in Operations](#), 2006

Šis UNHCR metodiskais līdzeklis nosaka virkni pasākumu, kas jāveic, lai veiktu līdzdalības novērtējumu ar bēgļiem vai citām uzmanības lokā esošajām personām. Līdzdalības novērtējumu raksturo kā "procesu, kurā veido partnerattiecības ar visu vecumu, dzimumu un izcelsmes bēgļiem, veicinot jēgpilnu līdzdalību strukturētā dialogā".

5.5. IESAISTIET VIETĒJĀS KOPIENAS UN ATBALSTIET BRĪVPRĀTĪGO DARBU

Mobilizējiet uzņemošās valsts sabiedrības resursus un veiciniet uzticēšanos un pozitīvu identifikāciju

Vietējās sabiedrības iesaiste ir svarīgs visaptverošas pieejas elements. Integrācija ir divvirzienu process, kam nepieciešams uzņemošās valsts sabiedrības atbalsts un aktīva iesaiste. Integrācijas speciālistiem būtu jāveicina vietējo pilsoņu iesaiste un jāuzsver to atbildība, kā arī jāveicina pilsoniskās iniciatīvas. Galvenais mērķis ir veicināt viesmīlīgu sociālo klimatu, kurā nav ksenofobijas un diskriminācijas. Viens no galvenajiem veidiem, kā vietējām iestādēm un pakalpojumu sniedzējiem virzīties uz šo mērķi, ir atbalstīt brīvprātīgā darba iniciatīvas, kas vērstas uz bēgļu integrāciju.

Brīvprātīgais darbs ievērojami veicina integrāciju, attīstot bēgļu un migrantu prasmes un personīgos tīklus un papildinot (un daudzviet aizstājot) valsts integrācijas politiku. Šādas iniciatīvas stiprina sociālo, ekonomisko un kultūras integrāciju, pateicoties saskarei ar vietējo valodu un kultūru, kā arī individuālajam atbalstam. Tie ir svarīgi ierašanās un uzņemšanas posmā, jo veicina pajumtes nodrošināšanu un agrīnu orientāciju, kā arī atbalstu ilgtermiņa iekļaušanai.

PRIEKŠROCĪBAS, KO SNIEDZ BRĪVPRĀTĪGO AKTIVITĀŠU ATBALSTĪŠANA:

- bieži vien pieejamākas un inovatīvākas nekā esošās integrācijas programmas;
- viegli vadāmas un īstenojamas, izmantojot plašāku to speciālistu loku, kas iesaistīti cilvēku mijiedarbībā;
- vietējo iedzīvotāju un brīvprātīgo profesionālā pieredze un zināšanas par reģionu var dot labumu visai sabiedrībai.
- ātras, elastīgas un uz sadarbību vērstas procedūras, kas ļauj īstenot vietējo iedzīvotāju un brīvprātīgo iniciatīvas un nodrošina virtuālu līdzdalību;
- risinājumi, kuru pamatā ir iedzīvotāju līdzdalība un sabiedrības kopējie centieni;
- regulāri izmanto privātos sociālos medijus un jaunās tehnoloģijas, tostarp lietotnes un tiešsaistes platformas;
- pamanāmība un sasniedzamība, pievēršot lielāku uzmanību saziņai nekā daudzās esošajās integrācijas programmās.



VEIKSMES FAKTORI: LABAS PRAKSES SASNIEGŠANAS KRITĒRIJI



Individualizēts un nepārtraukts atbalsts: veiciniet ilgtermiņa sociālo iekļaušanu, izmantojot nepārtrauktu individuālu/koleģiālu padomdošanu, kas veicina uzticēšanos un ilgtermiņa attiecības.



Visa atbalsta modeļu klāsta izmantošana: mērķtiecīgi izmantojiet un apvienojiet visu veidu brīvprātīgā darba pasākumus, tostarp brīvā laika pavadīšanu, izglītību, nodarbinātību, ģimenes un konsultēšanu "birokrātiskos" jautājumos.



Visu iesaistīto personu starpkultūru kompetences veicināšana: organizējiet pasākumus, lai stiprinātu starpkultūru prasmes un izpratni gan par brīvprātīgajiem, gan atbalsta saņēmējiem.



Jau apmetušos imigrantu iesaistīšana: mobilizējiet bēgļus, kuri ieradušies agrāk, un migrantu izcelsmes iedzīvotājus brīvprātīgajam darbam, lai viņi kalpotu kā tilts un starpkultūru kompetences avots.



Atbalsta sasaiste ar informētības veicināšanu: uzlabojiet sabiedrības viedokli par integrāciju un veiciniet "viesmīlīgu kultūru", stiprinot brīvprātīgo darbu kā pilsoniskās sabiedrības reakciju un uzsverot bēgļu un migrantu dalību pilsoniskajās aktivitātēs.



Precīza brīvprātīgo ieguldījuma salāgošana ar bēgļu konkrētajām vajadzībām: izmantojiet tiešsaistes savienošanas rīkus un brīvprātīgā darba datubāzes, lai sistemātiski atrastu piemērotu atbalsta pasākumu brīvprātīgajiem



Laiks un vieta atbilstoši vajadzībām: veidojiet pasākumus, kas notiek brīvā laikā (nedēļas nogalēs, vakaros) un apkaimē vai tuvu uzņemšanas centriem, kuros dzīvo atbalsta saņēmēji.



KONTROLSARAKSTS BRĪVPRĀTĪGU INICIATĪVU VEICINĀŠANAI:

KontROLSARAKSTĀ ir aprakstīts detalizēts process, lai palīdzētu organizācijām plānot un noteikt visus nepieciešamos uzdevumus, kas jāveic, lai veicinātu brīvprātīgas iniciatīvas.



Apmāciet un koordinējiet brīvprātīgos konsultantus un organizējiet viņu tikšanos ar bēgļiem un migrantiem, kuri dzīvo attiecīgajā apgabalā un kuriem ir līdzīgas profesijas vai intereses.



Koncentrējieties uz iniciatīvām, kas vērstas uz mācīšanos, lai veicinātu valodu apguvi un piekļuvi profesionālajai un augstākajai izglītībai. Radiet piedāvājumus, kas papildina valodu apguvi un sociālo orientāciju, izmantojot izstrādāto integrācijas politiku.



Nodrošiniet atbalsta personu pieeju izglītībai, jo īpaši, lai palīdzētu skolēniem pildīt mājasdarbus, kārtot eksāmenus un īstenot pārmaiņas skolā un darbā.



Veiciniet jauktus mācīšanās, kultūras pasākumus un brīvā laika pavadīšanas iespējas, kuru pamatā ir brīvprātīgo, bēgļu un migrantu talanti un intereses, tostarp, piemēram, ēdiena gatavošana, sports, māksla un amatniecība, lai aktivizētu bēgļu un migrantu sociālos un kultūras resursus un veicinātu starpkultūru mācības.



Veiciniet mentoringa programmas nodarbinātībai un pašnodarbinātībai, īpašu uzmanību pievēršot motivācijai, paraugiem, profesionāliem kontaktiem, "sociālajām prasmēm" un īpašām vajadzībām, piemēram, jauniem pieaugušajiem un sievietēm.



Veiciniet ģimenes mentoringa programmas, lai atjaunotu ģimenes saites nošķirtām ģimenēm un bērniem, kas dzīvo vieni. Piedāvājiet emocionālu atbalstu un norādījumus, lai viņi justos gaidīti, kā arī nodrošiniet nepavadītu nepilngadīgo likumīgu pārstāvību.



Veiciniet pasākumus, kas palīdz jaunpieņacējiem tikt galā ar birokrātisko reģistrācijas un nometināšanas procesu, piesaistot brīvprātīgos, kas pārzina attiecīgos valsts un pašvaldības pakalpojumus, lai īstenotu jaunpieņacēju individuālās vajadzības un aizstāvētu viņu intereses.



Izmantojiet tiešsaistes informācijas, orientācijas un tulkošanas rīku potenciālu.



Sniedziet atbalstu, iesaistieties publiskajās diskusijās un piesaistiet plašāku sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu uzmanību. Izmantojiet sabiedriskās kampaņas, lai tuvinātu jaunpieņacējus un vietējos kaimiņus, kā arī cīnītos pret baumām un vairotu pieņemšanu, uzticību un vēlmi palīdzēt.



LABA PRAKSE BRĪVPRĀTĪGO DARBA ATBALSTAM



INDIVIDUALIZĒTS UN NEPĀRTRAUKTS ATBALSTS

Somijā projekts Womento kopš 2012. gada nodrošina atbalsta personu mācības izglītotām migrantēm. "Womento" darbinieki atrod mentoru imigrantei, un tas iepazīstina ar somu darba kultūru vai palīdz apgūt somu valodas vārdu krājumu, kas saistīts ar profesionālo jomu, kā arī strādā pie pieteikumu un CV sagatavošanas. Katrs pāris strādā individuāli, un pakalpojums ir bez maksas.

"Bēgļi bēgļiem" (R4R) ir pilotprojekts Serbijā, ko Belgradas Cilvēktiesību centrs īsteno kopš 2021. gada aprīļa partnerībā ar Serbijas UNHCR biroju. R4R ietver pieredzes apmaiņu starp bēgļiem, kuri jau ilgu laiku dzīvo valstī, kā arī bēgļiem un patvēruma meklētājiem, kuriem nepieciešams papildu atbalsts, lai integrētos Serbijas sabiedrībā. Bēgļu palīgi var palīdzēt līdzīgā situācijā nonākušiem cilvēkiem integrēties, kā arī iedarbīgi informēt viņus par tiesībām un pienākumiem. Viņi var sniegt iespējas citiem bēgļiem, daloties savā pieredzē un dažādās prasmēs un zināšanās, kas ir svarīgas, lai sāktu jaunu dzīvi Serbijā.



VISA ATBALSTA MODEĻU KLĀSTA IZMANTOŠANA

Somijas valsts tikls Lasīsim kopā kopš 2004. gada veicina rakstpratību un somu valodas zināšanas imigrantu sievietēm un meiteņu vidū un rosina viņas integrēties Somijas sabiedrībā. Mācību grupas tiek organizētas reizi nedēļā uz divām stundām. Tikls organizē arī seminārus un publicē izglītojošus materiālus.



ATBALSTA SASAISTE AR INFORMĒTĪBAS VEICINĀŠANU

Tolerantās Igaunijas koncerti spēja piesaistīt lielu auditoriju un rosināt publiskās debates sadarbībā ar lielākajiem plašsaziņas līdzekļiem. Lai piešķirtu cilvēkiem seju bēgļu krīzei un izceltu cilvēku likteni, bēgļu mūziķu un izpildītāju tieša iesaiste un atpazīstamība ir bijusi galvenais elements daudzās kultūras virzītājās iniciatīvās.



PRECĪZA BRĪVPRĀTĪGO IEGULDĪJUMA SALĀGOŠANA AR BĒĢĻU KONKRĒTAJĀM VAJADZĪBĀM

Somijā vienas pieturas aģentūras daudzvalodu lietotne kļuva par vietējo iniciatīvu. Piemēram, Izvēlies savu nākotni nodrošina vieglu un ātru mobilo pakalpojumu migrantiem un palīdz viņiem iepazīties ar savu jauno dzimto pilsētu, atrast interesantus pasākumus un satikt cilvēkus.

Jaunuzņēmums Funzi nodrošina "mācību paketes" lietotni patvēruma meklētājiem un sniedz uzticamu informāciju mobilo tālruņu lietotājiem, atvieglojot viņu integrāciju Somijā.

Somijā Bēgļu jaunuzņēmumu projekts ir atbalstījis simtiem imigrantu un bēgļu, kas sapņo kļūt par uzņēmējiem. Programmu vada pazīstami uzņēmēji, iesaistot 300 uzņēmumu, valsts un NVO partneru tīklu, un to atbalsta 300 brīvprātīgie, kuri kartē uzņēmējdarbības prasmes uzņemšanas centros, atrod mentorus un sāk biznesa inkubatorus.



VISU IESAISTĪTO PERSONU STARPKULTŪRU KOMPETENCES VEICINĀŠANA

Vācijā Kironas Universitāte izveidoja tiešsaistes mācību platformu bēgļiem visā pasaulē un nepietiekami apkalpotām kopienām Tuvajos Austrumos. 1500 topošie studenti ir pieteikušies divu gadu tiešsaistes studiju programmām datorzinātnēs, inženierzinātnēs, uzņēmējdarbībā un sociālajās zinātnēs. Studenti palīdz cits citam, izmantojot tiešsaistes studiju grupas un tiekoties klātienē. Ja viņi pabeidz pirmo tiešsaistes posmu, tad saņem tiesības studēt 22 partneraugstskolās.

UZZINIET VAIRĀK: NODERĪGI MATERIĀLI, ATSAUCES

EESC Brochure, [How Civil Society Organisations Assist Refugees and Migrants in the EU: Successful experiences and promising practices from the 2016 EESC Civil Society Prize](#), 2017

Šajā publikācijā ir sniegts vispārīgs pārskats par pilsoniskās sabiedrības iniciatīvām, lai sekmīgi integrētu bēgļus un migrantus Eiropas Savienībā.

EWSI Editorial Team, [Comparative analysis: Voluntary and citizens' initiatives before and after 2015](#), European web site on integration, 2016

Eiropas integrācijas tīmekļvietnē ir sniegta analīze (tostarp pārskats par katru valsti) par brīvprātīgo iniciatīvām, ko īsteno visās ES dalībvalstīs. Jaunas iniciatīvas kartē, salīdzina ar dažām senākām iniciatīvām, kā arī analizē pēc inovācijām, pievienotās vērtības un potenciālās ietekmes uz integrāciju.

Sirius Network, [Mentoring: What can support projects achieve that schools cannot?](#) 2014

Šajā īsajā izdevumā pētītas priekšrocības, ko sniedz mentorings un mentoringa organizāciju profesionalizācija, un tas, kā politikas veidotāji var izstrādāt mentoringa un citus izglītības atbalsta projektus, lai tie būtu izglītības vides neatņemama daļa. Tajā ir arī uzsvērti sekmīgas mentoringa pieredzes piemēri, kas vērsti uz migrantu bērnu slēpto talantu un potenciāla kultivēšanu.

UNHCR, [A Community-based Approach in UNHCR Operations](#), 2008

Šī UNHCR rokasgrāmata ir paredzēta, lai atbalstītu darbiniekus, kuri īsteno kopienā balstītu pieeju, nodrošinot, ka visu to lēmumu centrā atrodas cilvēki, kuru dzīvi šie lēmumi ietekmē.

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), International Olympic Committee (IOC) and Terre des hommes organisation (Tdh), [Sport for Protection Toolkit Programming with Young People in Forced Displacement Setting](#), 2018

Šis "Sports aizsardzībai" metodiskais līdzeklis ir pamatā Olimpiskā patvēruma fonda darbības vadībai, un to var izmantot plašs organizāciju un ieinteresēto personu klāsts, lai labāk izprastu un efektīvi īstenotu programmu "Sports aizsardzībai".

Wolffhardt, A., Conte, C. & Huddleston, T., [The European Benchmark for Refugee Integration: A Comparative Analysis of the National Integration Evaluation Mechanism In 14 EU Countries](#), Warsaw/Brussels, 2019

Šajā NIEM ziņojumā ir sniegts 14 ES dalībvalstīs īstenoto bēgļu integrācijas shēmu salīdzinošs un uz rādītājiem balstīts novērtējums. Analīze ir vērsta uz tiesiskajiem rādītājiem, politikas rādītājiem un rādītājiem, kas mēra integrēšanu, politikas koordināciju, kā arī centienus, kas vērsti uz uzņemošās valsts sabiedrības iesaistīšanu un dalību.



5.6. TIECIETIES PĒC VISAPTVEROŠA INTEGRĀCIJAS ATBALSTA

Sadarbojieties ar citiem pakalpojumu sniedzējiem un koordinējiet darbu, kā arī novērsiet sistēmas nepilnības

Lai panāktu visaptverošu pieeju bēgļu integrācijai, ir nepieciešama visas valsts pārvaldes un sabiedrības reakcija. Tas ietver ilgstošu un uz partnerību balstītu sadarbību starp visiem attiecīgajiem dalībniekiem, tostarp valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm, sabiedriskajiem dienestiem, sociālajiem partneriem un pilsonisko sabiedrību. Tas nozīmē arī strukturālu un ilgtermiņa finansējumu integrācijai, kā arī piekļuvi stabilam finansējumam vietējā līmenī un pilsoniskās sabiedrības organizācijām. Sadarbība un kopīga politikas īstenošana veicina mērķtiecīgāku politiku, skaidrāk reaģējot uz bēgļu vajadzībām un perspektīvām.

Palielinot leģitimitāti, kas izriet no plašākas līdzdalības, un iesaistot vairāk pilsoniskās sabiedrības un vietējo/reģionālo dalībnieku, politika var kļūt arī ilgtspējīgāka un panākt lielāku ietekmi. Saņemot aktīvu atbalstu no valsts iestādēm to sniegtajai palīdzībai, NVO ir iespēja veicināt bēgļu ilgtermiņa iekļaušanu uzņemošās valsts sabiedrībā.

IEGUVUMI NO DARBA AR BĒGĻIEM

- stabila un ilgtermiņa daudzu ieinteresēto pušu partnerība dažādos pārvaldības līmeņos, kas ļauj dalībniekiem sekmēt bēgļu integrācijas procesu;
- integrācijas un daudzveidības pārvaldība, kas integrēta visās attiecīgajās jomās, pakalpojumos un politikas jomās;
- aktīvāka koordinācija starp reģionālajām un vietējām iestādēm bēgļu integrācijai;
- labāka koordinācija starp vietējām iestādēm un nodarbinātības, veselības, mājokļu un izglītības iestādēm, padomēm vai pakalpojumu sniedzējiem;
- pastāvīga resursu nodrošināšana un atbalsts vietējām iestādēm, NVO un bezpeļņas atbalsta organizācijām veicina bēgļu ilgtermiņa iekļaušanu.



VEIKSMES FAKTORI: LABAS PRAKSES SASNIEGŠANAS KRITĒRIJI



Daudzas ieinteresētās puses un daudzlīmeņu stratēģija: kopīgi izstrādāriet visaptverošu integrācijas stratēģiju, iesaistot reģionālās un vietējās iestādes, pakalpojumu sniedzējus un pilsonisko sabiedrību.



Uzņemošās valsts sabiedrības iesaiste: uztveriet integrāciju kā divvirzienu procesu un atbalstiet uzņemošās valsts sabiedrības aktīvu dalību, lai labāk īstenotu valsts vietējo politiku.



Atbildība un līdzdalība: atbalstiet bēgļu regulāru iesaisti un konsultēšanos ar viņiem pilsoniskajās aktivitātēs, vietējās kopienas sabiedriskajā dzīvē un lēmumu pieņemšanā.



Struktūrfondu pieejamība: nodrošiniet noturīgus, daudzveidīgus un pietiekamus līdzekļus integrācijas pasākumiem, kas rada nepārtrauktību un attīstību. Daudzās valstīs un situācijās tas nozīmē, ka vietējām iestādēm, pilsoniskajai sabiedrībai un bēgļu vadītām organizācijām ir pieejams ES finansējums.





KONTROLSARAKSTS SAZIŅAI UN KOORDINĒŠANAI AR CITIEM PAKALPOJUMU SNIEDZĒJIEM UN SISTĒMAS NEPILNĪBU NOVĒRŠANAI

KontROLSARAKSTĀ ir aprakstīts detalizēts process, lai palīdzētu organizācijām plānot un noteikt visus nepieciešamos uzdevumus, kas jāveic, lai sazinātos un koordinētu rīcību ar citiem pakalpojumu sniedzējiem



Izstrādājiet stratēģijas, kas veicina vai nosaka **uzņemošās valsts sabiedrībai** pienākumu aktīvi iesaistīties un uzņemt atbalsta saņēmējus.



Izstrādājiet stratēģijas, iesaistot **reģionālās, pašvaldības iestādes un pakalpojumu sniedzējus**, lai veicinātu bēgļu integrāciju un nodrošinātu līdzekļus šo stratēģiju īstenošanai.



Izveidojiet mehānismu, kurā piedalās daudzas ieinteresētās personas, lai kopīgi izstrādātu visaptverošas integrācijas un iekļaušanas stratēģijas un pārskatītu darbības, praksi, pakalpojumus un integrācijas rezultātus sadarbībā ar attiecīgajiem partneriem (vietējām iestādēm, NVO, sociālajiem partneriem, pētniekiem, iestādēm u. c.).



Izveidojiet reģionālas partnerības, lai nodrošinātu to bēgļu un migrantu iekļaušanu un integrāciju lauku apvidos, kuri varētu būt neaizsargātākā situācijā attāluma, izolācijas un ierobežotas piekļuves attiecīgajiem pakalpojumiem dēļ.



Veiciniet brīvprātīgas iniciatīvas, lai papildinātu valsts politiku, finansējot šādu iniciatīvu koordināciju visos līmeņos, padarot tās par daļu no standarta integrācijas piedāvājumiem bēgļiem (papildu informācija: [5.5. Iesaistiet vietējās kopienas un atbalstiet brīvprātīgo darbu](#)).



Atbalstiet bēgļu iesaistīšanu pilsoniskajās aktivitātēs, sniedzot gan mērķētu informāciju par viņu tiesībām un iespējām iesaistīties šādās aktivitātēs, gan sniedzot organizācijām līdzekļus, lai tās varētu uzrunāt bēgļus;



Izveidojiet struktūru konsultāciju sniegšanai bēgļiem par jautājumiem, kas saistīti ar viņu integrāciju un iekļaušanu, iesaistot bēgļu apvienības vai ievēlētus pārstāvjus kā pastāvīgos locekļus, un nodrošiniet līdzekļus, lai šādas konsultatīvās struktūras varētu darboties pastāvīgi.



Regulāri istenojiet un finansējiet kampaņas, lai informētu uzņēmošās valsts sabiedrību par bēgļu stāvokli, novērstu diskrimināciju, aizspriedumiem un maldīgajiem priekšstatiem.



Nodrošiniet, kā valsts iestāde, kas pārvalda vai sadala ES līdzekļus, **piekļuvi ES finansējumam** sabiedriskajām organizācijām un vietējām iestādēm. Informējiet šos dalībniekus par finansēšanas iespējām un iesaistiet viņus kā partnerus attiecīgajā valsts finansējuma plānošanas procesā.



Stratēģiski izmantojiet ES vai citu starptautisko finansējumu, lai novērstu nepilnības atbalsta sistēmā, izmēģinātu un pārbaudītu jaunas iniciatīvas un mācītos no esošajiem modeļiem un pieredzes. Pilnībā izmantojiet visus pieejamos instrumentus, tostarp Eiropas Sociālo fondu ([ESF](#)) un Patvēruma migrācijas un integrācijas fondu ([AMIF](#)).



LABAS PRAKSES PIEMĒRI VISAPTVEROŠAI PIEEJAI



DAUDZAS IEINTERESĒTĀS PUSES UN DAUDZLĪMEŅU STRATĒGIJA

Vietējo rīcības plānu (VRP) mērķis Serbijā ir uzlabot dzīves un sociālekonomiskos standartus noteiktām piespiedu kārtā pārvietoto personu un migrantu kategorijām. Tā plāno plānveidīgi un ilgtermiņā risināt šo grupu problēmas, veidojot pasākumus un darbības, kas pilnībā pielāgotas šo personu reālajām vajadzībām. Tas ļauj iedarbīgi izmantot materiālos, tehniskos, cilvēkresursus un institucionālos resursus, veidojot tīklus ar attiecīgajām vietējām iestādēm un citiem vietējiem partneriem. LAP sniedz pieejamos datus par vecumu, dzimumu un izglītības vajadzībām attiecībā uz katru no dažādajām piespiedu kārtā pārvietoto migrantu kategorijām un nosaka prioritārās grupas vai visneaizsargātākās apakšgrupas. Pašvaldība rūpīgi fiksē šo iedzīvotāju problēmas un vajadzības un attiecīgi plāno vai piedāvā risinājumus. Katrai piespiedu kārtā pārvietoto migrantu kategorijai ir konkrēti mērķi. Piemēram, viens no Bačkas Topolas pašvaldības VRP mērķiem 2020.–2024. gadā ir radīt apstākļus iecietības stiprināšanai un izpratnei par patvēruma meklētāju un migrantu vajadzībām, uzlabojot dzīves kvalitāti vietējā sabiedrībā, nodrošinot telpu veselības

aprūpes, izglītības, kultūras un citiem pakalpojumiem, kā arī bērnu spēļu un sporta laukumus. Lokālplānojumus sagatavo sadarbībā ar katras pašvaldības attiecīgajām iestādēm, un tos īsteno partnerībā ar dažādām ieinteresētajām pusēm.

Polijā, Mazovijas vojevodistes Migrantu integrācijas modeļa padomē ir apvienotas dažādas iestādes, kas ir iesaistītas ārzemnieku integrācijā: Mazovijas vojevodistes birojs, Izglītības padome, Sociālās palīdzības centrs, Varšavas Darba birojs, Caritas Poland, Polijas Migrācijas foruma fonds, Somālijas fonds, "Linguae Mundi" svešvalodu mācību fonds, Juridiskās intervences asociācija un Dialoga un iecietības fonds. Padomes mērķis ir izpētīt ārzemnieku situāciju un vajadzības dažādās integrācijas jomās un izstrādāt rekomendācijas. Padomes konsultāciju secinājumi ir apkopoti izdevumā "Foreigners in Poland. A handbook for people working with migrants". Tika sagatavota arī publikācija "Pieņēmumi par migrantu integrācijas stratēģiju Mazovijas vojevodistē".

Šie dokumenti atbalstīs integrācijas pasākumus Mazovijas vojevodistē, un tos izmantos, lai izveidotu valsts mēroga stratēģiju imigrantu integrācijai.

Zviedrijā Skones partnerība īpaši uzsver ilgtermiņa darbību, lai nodrošinātu nesen ieceļojušo migrantu līdzdalību, kā arī, lai saņemtu par tiem plašāku informāciju. Šī partnerība ir reģionāla (lēnes līmeņa) prakse, kurā ir iesaistītas vairākas pašvaldības. Organizācijas, kas ir atbildīgas par jaunpienācēju uzņemšanu un iekārtošanu Skones lēnē, ir apvienojušās Skones partnerībā, lai kopīgi izstrādātu metodes un drošus apstākļus prioritāro vajadzību risināšanai gadījumos, kad ir nepieciešama reģionālā sadarbība un resursu koordinācija.

Bulgārijā Sofijas pašvaldības Oboristes rajons ir viena no Bulgārijas pirmajām un vienīgajām vietējām iestādēm, kas īsteno valsts politiku bēgļu integrācijas jomā. Šādā veidā Oboristes rajons uzņem daudzas bēgļu ģimenes, kas vēlas apmesties uz dzīvi Sofijā, un piedāvā tām sākotnējo integrācijas atbalstu saskaņā ar apgabala

kompetencēm līdz pat 6 mēnešiem. Šie pakalpojumi ietver izmitināšanu, palīdzību ar iestāšanos pašvaldības skolās, kā arī pašvaldības sociālo atbalstu, kad tas ir vajadzīgs. Oboristes aktivitātes bēgļu integrācijas jomā sākās 2020. gadā, kad šeit pārcēlās divas daudzbērnu ģimenes, kuras meklēja patvērumu Bulgārijā (kopā 15 ģimenes locekļi). 2021. gadā Oboriste AMIF finansētā projektā "Kopā integrācijai" uzņēma 5 ģimenes (kopā 27 ģimenes locekļi). Projekta pamatā ir daudzpusēja pieeja, un to vada Bulgārijas Sarkanais Krusts ar diviem partneriem: Sofijas pašvaldības Vitošas rajons un fonds "Centrs Nadya". Bulgārijas Sarkanais Krusts piedalās, piesaistot sociālos darbiniekus un tulkus, bet "Centrs Nadya" – psihologus. Šā projekta īstenošanas laiks ir līdz 2022. gada decembrim. Lai nodrošinātu ilgtspējību, komanda jau ir pieteikusies diviem jauniem projektiem ar Eiropas un starptautisko finansējumu.

Somijā Somijas Sarkanais Krusts koordinē un attīsta Nevalstisko asociāciju tīklu. Tikla dalībnieki tiekas četras reizes gadā un apspriež aktuālas tēmas uzņemšanas un integrācijas jomā. Tikla sanāksmēs

piedalās arī dažas ministrijas, tāpēc tas atbalsta informācijas plūsmu no trešā sektora uz iestādēm un otrādi. Viens no metodiskajiem līdzekļiem, ko tīkls ir palīdzējis izveidot, ir integrācijas platforma organizācijām (kotoutumistarjotin). Tas palīdz saprast, kādas darbības trešā sektora dalībnieki veic vietējā teritorijā, kas palīdz jaunpienācējiem integrācijas procesā. Platforma palīdz izprast darbību sadalījumu starp trešā sektora dalībniekiem un iestādēm, piemēram, pašvaldību līmenī.

2018.–2020. gada rīcības plāns ārvalstnieku integrācijai Lietuvas sabiedrībā paredz regulāru sadarbību un koordināciju starp Lietuvas NVO, Vietējo pašvaldību asociāciju, izglītības, sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem, lai nodrošinātu bēgļu sekmīgu integrāciju sabiedrībā. Rīcības plānā ir noteikts, ka izglītības iestādēm un struktūrām reģionālā un vietējā līmenī ir jānodrošina mācības izglītības darbiniekiem, lai uzlabotu starpkultūru prasmes, mazinātu stereotipus un veicinātu vērtības, kas respektē daudzveidību un vienlīdzību.

Darba devējiem ir paredzēti arī izglītības pasākumi, lai informētu viņus par bēgļu integrācijas vajadzībām un daudzveidību dzimuma, vecuma, izcelsmes valsts un ģimenes statusa ziņā. Plāna mērķis ir uzraudzīt integrācijas procesus un politiku, vācot kvantitatīvus un kvalitatīvus datus un reģistrējot tos valsts iestādēs.



UZŅEMOŠĀS VALSTS SABIEDRĪBAS IESAISTE

Itālijā projekta "["Diffondere diversita' rafforzare comunita"](#) mērķis ir radīt darba iespējas bēgļiem un patvēruma meklētājiem lauksaimniecības nozarē un atbalstīt vietējo attīstību reģionos. Projektā ir iesaistītas divas vietējās pašvaldības (Losines pašvaldība un Červeno pašvaldība) un Valkamonikas Bio Distretto – bioloģiskās lauksaimniecības tīkls, ko veido 40 mazie uzņēmumi. Projekts veicina vienkāršu, bet iedarbīgu darba dalīšanas veidu, kurā divi vai vairāki uzņēmumi apvieno resursus un darbaspēku. Praksē laukstrādniekus ar regulāriem nosacījumiem pieņem darbā darba devēju grupa, kas visu gadu kopīgi izmanto darba ņēmēja pakalpojumus. Šāda kārtība samazina darbaspēka izmaksas, rada jaunas darba iespējas un atbalsta lauksaimniecības darba vietu izveidi ar godīgiem darba nosacījumiem. Turklāt lauksaimniecības uzņēmumi kļūst par tīkla daļu, kas var sniegt priekšrocības iesaistītajiem uzņēmumiem. Tajā arī paredzēta aktīva uzņemošās valsts sabiedrības loma, iesaistot brīvprātīgu mazo lauksaimniecības uzņēmumu apvienību, kas sadarbojas, lai atbalstītu cits citu, un jaunos lauksaimniekus un viņu ģimenes, kas aktīvi atbalsta migrantus viņu integrācijas procesā.

Itālijā Emilijas-Romanjas reģions sistemātiski veicina otrās valodas apguvi un starpkultūru mediāciju migrantu un bēgļu iekļaušanai sabiedrībā, lai reaģētu uz migrantu plūsmas eksponenciālo pieaugumu pēdējos gados. Lai to paveiktu, reģions sadarbojas ar valsts skolām, bezpeļņas sektoru, pašvaldībām, kā arī citām valsts iestādēm un vietējām kopienām. Sadarbību ar pilsonisko sabiedrību un dalībniekiem veido, izmantojot daudzlīmeņu un strukturētu partnerību. Beļģijas galvaspilsētas Briseles pašvaldība pieņēma Rīcības plānu cīņai pret rasismu un diskrimināciju 2018.–2020. gadam, lai palielinātu informētību un iesaistītu visus

ministrus un valsts sekretārus cīņā pret rasismu un diskrimināciju. Plāna pamatā ir 23 konkrēti politikas pasākumi, lai veidotu sabiedrību, kuras galvenā vērtība ir iecietība un solidaritāte. Ir izveidota konsultatīva platforma, lai mijiedarbotos ar visām Briseles pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas vēlas sadarboties un strādāt saskaņā ar šo plānu.

Projekta "Föreningsliv för alla" Somijā mērķis ir atbalstīt migrantu sociālo līdzdalību, veicinot viņu iesaistīšanos Somijas biedrībās. Šis projekts sniedz migrantiem iespēju iemācīties jaunu valodu ārpus skolas vides, veidot neformālos tīklus un jaunus jēgpilnus kontaktus. Projekta rezultātā Jākobstādes reģions pieņem "divvirzienu" integrācijas modeli, iesaistot trešo sektoru un biedrības.

Turcijā Gaziantepas metropoles pašvaldības Sieviešu, ģimenes, izglītības un sociālo pakalpojumu departaments 2014. gadā izveidoja Ensar kopienas centru. Tas ir kā droša telpa gan Turcijas uzņemošajām kopienām, gan bēgļiem, lai sadarbotos un apgūtu jaunas prasmes. Starptautiskā migrācijas organizācija (IOM) sāka atbalstīt Ensar kopienas centru 2017. gadā, aprīkojot un atjaunojot to, kā arī veicot sociālās iekļaušanas pasākumus un ārpusstundu nodarbības. Centrs ir pieejams visu vecumu, dzimumu un tautību pārstāvjiem. Piedāvātajām aktivitātēm un pakalpojumiem ir labvēlīga ietekme uz sabiedrību, un tie uzlabo saziņu starp bēgļiem un uzņemošo kopienām, kā arī veicina labāku mijiedarbību, izmantojot sociālās aktivitātes.



ATBILDĪBA UN LĪDZDALĪBA

Zviedrijā labu sociālās uzņēmējdarbības praksi pārstāv Yalla Trappan – darba integrācijas sociālais uzņēmums un sieviešu kooperatīvs, ko vada bezpeļņas asociācija Malmē. Tā nodrošina darba apmācības trīs jomās: kafejnīcu un ēdināšanas pakalpojumi, šūšanas darbnīca, uzkopšanas un konferenču pakalpojumi. Yalla Trappan īsteno modeli "mācīties darot", lai veicinātu finansiālo neatkarību imigrantēm, kuras ir pakļauti augstam riskam tikt atstumtām no darba tirgus.

Somijas Bēgļu padome organizē "Pilsoniskās orientācijas" kursu, kas paredzēts nesen Somijā ieceļojušiem pieaugušajiem migrantiem. Kurss sniedz visaptverošu informāciju par uzturēšanos, dzīvi un darbu Somijā. Tas informē par valstī nepieciešamajām pilsoniskajām prasmēm un iepazīstina migrantus ar somu nācijas vēsturi. Šā kursa mērķis ir veicināt bēgļu un jaunpienācēju izpratni par Somijas sabiedrību un izskaidrot viņu tiesības un pienākumus. Katru kursu māca pasniedzējs, kurš runā kursu dalībnieku valodā. Kurša koncepcijas, pasniegšanas metodes un mācību grāmatas ir pieejamas neierobežotai lietošanai pašvaldībās un mācību iestādēs. Šī projekta izstrādes posmā ir iesaistītas galvenās

ieinteresētās personas, tostarp Helsinku reģiona pašvaldības un Nodarbinātības un ekonomikas ministrija.

Jildirimas pašvaldība Turcija sniedz atbalstu bēgļiem aizsardzības, iztikas līdzekļu un sociālās kohēzijas jomā kopš Sirijas bēgļu krīzes sākuma Turcijā. Pašvaldība šajā rajonā izveidoja Sociālās kohēzijas centru, kas ir viena no pirmajām iniciatīvām, kura nodarbojas ar bēgļu iekļaušanu Turcijas pašvaldības piedāvātajos pakalpojumos. Centrs apvieno bēgļu un uzņēmējkopienas pārstāvjus, izmantojot strukturētus pasākumus, piemēram, spēļu terapiju, lai veicinātu saikni un attiecību veidošanu, kā arī stiprinātu problēmu risināšanas prasmes. Tiek organizētas arī informētības veicināšanas un informācijas izplatīšanas kampaņas, lai informētu par piekļuvi pakalpojumiem. Centrs sniedz atbalstu arī sieviešu kooperatīviem, iesaistot bēgļus, lai nodrošinātu sievietēm iespējas un pašpaļāvību.

UZZINIET VAIRĀK: NODERĪGI MATERIĀLI, ATSAUCES

Assembly of European Regions (AER), Tuning of AMiD Outcomes to European Local Authorities, Access to Services for Migrants with Disabilities (AMID), 2019

Šajā ziņojumā ir sniegta atziņa par to, kā atbalstīt bēgļu, patvēruma meklētāju un migrantu ar invaliditāti uzņemšanas un integrācijas efektīvu pārvaldību Eiropas Savienībā.

EU Commission, Toolkit on the use of EU funds for the integration of people with a migrant background, 2018

Šī metodiskā līdzekļa mērķis ir palīdzēt valsts un reģionālajām finansēšanas iestādēm īstenot integrācijas politiku, kas vērsta uz migrantu izcelsmes cilvēkiem, izmantojot ES līdzekļus 2014.–2020. gada plānošanas periodā.

Huddleston, T., Bilgili, O., Joki, A. & Vankova, Z., MIPEX Migrant Integration Policy Index, Barcelona/Brussels, 2015

Migrantu integrācijas politikas indekss (MIPEX) ir unikāls ilgtermiņa projekts, kurā tiek izvērtēts un salīdzināts, ko valdības dara, lai veicinātu migrantu integrāciju visās ES dalībvalstīs un vairākās trešajās valstīs.

EWSI Editorial Team., What measures are in place to ensure the long-term integration of migrants and refugees in Europe? European Web Site on Integration, 2020

EWSI redakcijas kolēģija pētīja virkni ilgtermiņa integrācijas rādītāju visās ES dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē un iepazinās ar īpašām politikām un līdzekļiem, kas paredzēti bēgļiem.

Natale, F., Kalantaryan, S., Scipioni, M., Alessandrini, A. and Pasa, A., Migration in EU Rural Areas, Science for Policy report by the Joint Research Centre (JRC), Luxembourg, 2019

Šajā ziņojumā ir sniegts kvantitatīvs pārskats par migrāciju lauku apvidos visā

ES un tas palīdz uzlabot informētību par nepietiekami izpētītu migrāciju lauku apvidos.

Wolffhardt A., Operationalising a comprehensive approach to migrant integration, RESOMA Discussion Policy Brief, 2019

Šajā ReSOMA politikas pārskatā ir skaidrots visaptverošas pieejas integrācijai jēdziens un sīkāk izklāstīts ne tikai vietējā līmeņa īpašais potenciāls migrantu integrācijā, bet arī ierobežojumi. Tajā ir sniegti desmit iespējamie, konkrētie un finansējamie pamatpunkti visaptverošas un ilgtermiņa pieejas īstenošanai praksē.

Wolffhardt, A., Conte, C. & Huddleston, T., The European Benchmark for Refugee Integration: A Comparative Analysis of the National Integration Evaluation Mechanism In 14 EU Countries, Warsaw/Brussels, 2019

Šajā NIEM ziņojumā ir sniegts 14 ES dalībvalstīs īstenoto bēgļu integrācijas

shēmu salīdzinošs, uz rādītājiem balstīts novērtējums. Analīze ir vērsta uz tiesiskajiem rādītājiem, politikas rādītājiem un rādītājiem, kas mēra integrāciju, politikas koordināciju, kā arī centienus, kas vērsti uz uzņemošās valsts sabiedrības iesaistīšanu un dalību.

Wolffhardt, A., Conte, C. & Huddleston, T., The European Benchmark for Refugee Integration: A comparative analysis of the national integration evaluation mechanism in 14 EU countries, Evaluation 1: Comprehensive Report, 2020

Šajā NIEM ziņojumā ir atspoguļoti galvenie dati un norises bēgļu integrācijas jomā laikposmā no 2017. līdz 2019. gadam ar 14 iesaistītajās valstīs veikto pētījumu rezultātu novērtējumu.

6. VISPĀRĒJS KONTROLSARAKSTS VISAPTVEROŠAS INTEGRĀCIJAS UN IEKĻAUŠANAS INICIATĪVAS IZSTRĀDEI

- Regulāri apziniet bēgļu vajadzības un potenciālu.
- Pievērsiet uzmanību un novērsiet valodas un administratīvos šķēršļus, kas liedz piekļuvi pakalpojumiem.
- Pielāgojiet plānus un stratēģijas atbilstoši bēgļu vajadzībām, spējām un atsauksmēm.
- Sniedziet pakalpojumus bēgļu sociālekonomiskās iekļaušanas veicināšanai pēc sākotnējās uzņemšanas posma.
- Dažādojiet finansēšanas iespējas ilgtermiņa integrācijai.
- Iesaistiet bēgļus pakalpojumu izvērtēšanā, plānošanā, īstenošanā, uzraudzībā, pielāgošanā un novērtēšanā.
- Pārlicinieties, ka neaizsargātās grupas ir iesaistītas pakalpojumu izstrādē.
- Nodrošiniet, ka neaizsargātām personām ir vienlīdzīga piekļuve un tāds pats atbalsta līmenis kā citiem bēgļiem.
- Pēc pakalpojuma sniegšanas lūdziet atsauksmes no bēgļiem un regulāri informējiet viņus.
- Veiciniet brīvprātīgas aktivitātes un iesaistiet vietējo kopienu, lai veicinātu bēgļu sociālo, ekonomisko un kultūras integrāciju.
- Atbalstiet vietējās iniciatīvas bēgļiem, piemēram, brīvā laika pavadīšanu, izglītību, nodarbinātību, ģimeni un konsultēšanu "birokrātiskos" jautājumos.
- Izveidojiet patiesu, uz partnerību balstītu sadarbību un iesaistiet visus attiecīgos integrācijas dalībniekus, tostarp valsts, reģionālās un vietējās iestādes, valsts dienestus, sociālos partnerus un pilsonisko sabiedrību.
- Pārskatiet darbības, praksi, pakalpojumus un integrācijas rezultātus sadarbībā ar attiecīgajiem partneriem.

7. INTEGRĀCIJAS PRAKSES KVALITĀTES NOVĒRTĒŠANAS RĀDĪTĀJI

Lielākā daļa labās prakses metodiskajā līdzeklī ir izvēlēta, ņemot vērā to izcilo izcilību un novērtējot tās saskaņā ar šādu kritēriju un rādītāju sarakstu:

1. JOMA: IEKĻAUTĪBA UN LĪDZDALĪBA

Rādītāji

Vai prakse nodrošina, ka pakalpojumi ir pieejami dažādām grupām?

- Prakse nodrošina vienlīdzīgas iespējas mērķgrupām (visu vecumu sievietēm un vīriešiem, LGBTIQ+ atkarībā no konkrētas mērķgrupas, personām ar invaliditāti un īpašām vajadzībām).
- Īsteno iekļaujošu pieeju, kuru raksturo līdzdalība, dzimumu līdztiesība, daudzveidība un dalībnieku vecuma nediskriminācija.
- Nodrošina, ka vienlīdzība un daudzveidība ir svarīga pakalpojumu sniegšanas daļa, ņemot vērā atšķirīgās vajadzības un spējas.
- Sniedz atbilstošu informāciju par iniciatīvu dažādās valodās, formātos un saziņas kanālos, kas piemēroti attiecīgās auditorijas vecumam, dzimumam un daudzveidībai.
- Veic saprātīgus pielāgojumus pakalpojumu sniegšanas veidā, lai ņemtu vērā mērķgrupas vajadzības (piemēram, bērnu aprūpes nodrošināšana (vientuļajiem) vecākiem, īpaši pielāgojumi cilvēkiem ar invaliditāti, pakalpojumu sniegšana elastīgā laikā un veidā, pielāgots un neformāls atbalsts bēgļiem).

Vai šī prakse paredz uzņemošās valsts sabiedrības aktīvu līdzdalību?

- Integrācija tiek uzskatīta par divvirzienu procesu, lai panāktu pārmaiņas arī uzņemošās valsts sabiedrībā (uzvedība, normas, iestādes).
- Paredzēta uzņemošās valsts sabiedrības aktīvai dalībai prakses īstenošanā (piemēram, brīvprātīgo darbs).
- Prakse ietver pasākumus, kas atbalsta saikni ar uzņemošās valsts sabiedrību.

Vai prakses ieviesēji konsultējas ar atbalsta saņēmējiem un iesaista tos darbības izvērtēšanā, izstrādē, īstenošanā, uzraudzībā un analizē?

- Atbildīgās personas organizē regulāras konsultācijas ar bēgļiem, lai nodrošinātu viņu viedokļa iekļaušanu visa programmas cikla posmos – no izvērtēšanas līdz analīzei.
- Sniedz atbalsta saņēmējiem noteiktu kompensāciju, lai veicinātu dalību konsultācijās.
- Nodrošina piemērotus atgriezeniskās saites mehānismus atbalsta saņēmējiem, lai droši paustu viedokli par pakalpojumu kvalitāti.

2. JOMA: ATBILSTĪBA UN PAPILDINĀMĪBA

Rādītāji

Vai prakses mērķi atbilst mērķgrupu vajadzībām?

- Praksē tiek identificētas un analizētas mērķgrupas vajadzības, izmantojot intervijas/fokusa grupas ar mērķgrupu, dokumentu izpēti, kā arī aptaujas.

Vai šī prakse novērš nepilnības integrācijas atbalstā?

- Praksē tiek apzināti un analizēti integrācijas atbalsta trūkumi un izstrādātas darbības to novēršanai.
- Prakse papildina esošos pasākumus, pilnveidojot tos.
- Notiek sadarbība ar atbalsta saņēmējiem jau sākumā, lai izstrādātu ilgtermiņa integrācijas plānu un veicinātu pāreju uz galvenajām sociālās aizsardzības, integrācijas un iekļaušanas programmām.

Vai šī prakse balstās uz pieejamajām politikām, vadlīnijām, metodiskajiem līdzekļiem un labo praksi valsts un starptautiskā/ES līmenī?

- Prakse izmanto un atsauca uz attiecīgajām vadlīnijām un metodiskajiem līdzekļiem valsts, ES un starptautiskā līmenī.

Vai šī prakse veicina sistēmiskus uzlabojumus, ņemot vērā mērķgrupas vairākuma vajadzības?

- Prakse stiprina bēgļu un viņu kopienu spējas.
- Stiprina attiecīgo iestāžu spējas, atbalstot integrāciju (piemēram, politikas vai stratēģijas maiņa; tiesību aktu reforma; institucionālās reformas; pārvaldības reformas; lielāka atbildība par valsts izdevumiem; uzlaboti sabiedriskās apspriešanas procesi).
- Novērš ilgtermiņa integrācijas šķēršļus – diskrimināciju un informācijas trūkumu.
- Prakse ir mērogojama un ietver konkrētus paplašināšanas plānus.

3. JOMA: EFEKTIVITĀTE

Rādītāji

Cik lielā mērā prakses mērķi ir (bija) reāli, uzraudzīti, novērtēti un sasniegti?

- Mērķi sasniedz paredzēto mērķi ar konkrētiem rezultātiem un iznākumiem.
- Ir skaidra rezultātu sistēma, kas atvieglo iznākumu un ietekmes mērīšanu ar viediem rādītājiem.
- Programmas izstrādes laikā ir ņemti vērā iespējamie riski.
- Sistemātiski apkopo galvenos darbības datus regulārai uzraudzībai un analīzei.
- Novērtē un pārskata, kādu progresu prakse ir panākusi mērķu sasniegšanā.
- Analizē, vai tās pasākumi veicina ilgtermiņa ilgtspējīgas pārmaiņas integrācijā.

4. JOMA: ILGTSPĒJĪBA

Rādītāji

Vai praksē ir izmantotas tās priekšrocības pēc pasākuma īstenošanas?

- Prakse sagatavo un piemēro skaidri definētu pakāpeniskas pārejas plānu, lai nodrošinātu ilgtspējīgas pozitīvas izmaiņas un produktu vai darbības rezultātu izmantošanu.

Vai šī prakse piesaista struktūrfondu finansējumu, atbalstu no jauniem sponsoriem vai rada savus resursus?

- Prakses ieviesēji veido partnerības un attiecības ar attiecīgajām ieinteresētajām personām kā pasākuma neatņemamu daļu, lai nodrošinātu stingru atbalstu, kas jāturpina pēc primārā finansējuma izbeigšanas.
- Diversificē finansējuma avotus un nosaka jaunas ES un valsts finansējuma iespējas ilgtermiņa integrācijai (piemēram, pāreja vai plānošana pāriet no projektos balstītām iniciatīvām, kas ir ierobežotas laikā, atkarīgas no viena (ārēja) līdzekļu devēja, uz visaptverošu daudzgadu integrācijas stratēģiju, kuras pamatā ir nodrošināts finansējums vai daudzveidīgas finansējuma iespējas).
- Nodrošina, ka darbības beigās ir pieejami cilvēkresursi, zināšanas un infrastruktūra, lai uzturētu pakalpojumus.

5. JOMA: PARTNERĪBA UN SADARBĪBA

Rādītāji

Vai praksē ir stratēģija, kas ļauj sazināties ar citiem dalībniekiem un koordinēt viņus, lai veicinātu migrantu integrāciju? (piemēram, pilsoniskā sabiedrība, valsts iestādes, privātais sektors)

- Prakse nodrošina galveno ieinteresēto personu iesaisti un līdzdalību tās izstrādes posmā.
- Ir izstrādāta un īstenota stratēģija, lai viņus iesaistītu darbībā.

Vai šī prakse veicina diskusijas par integrācijas atbalsta politikas uzlabošanu?

- Prakse palīdz izstrādāt visaptverošu integrācijas stratēģiju, iesaistot valsts, reģionālās vai vietējās iestādes, pakalpojumu sniedzējus un pilsonisko sabiedrību.
- Nodrošina saskaņotu darbu ar attiecīgajiem partneriem (vietējām iestādēm, NVO, sociālajiem partneriem, pētnieciskām institūcijām, iestādēm u. c.), lai kopīgi pārskatītu darbības, praksi, pakalpojumus un integrācijas rezultātus.

Šis pašnovērtējuma rīks ir pielāgots no MPG novērtēšanas tīkla iniciatīvai "Ilgtspējīga integrācijas prakse" (SPRING), kas ļauj Eiropas platformā (www.integrationpractices.eu) parādīt savu kritērijos pārbaudīto labo praksi.

8. GLOSĀRIJS

Aizsardzība: visas darbības, kuru mērķis ir panākt indivīda tiesību pilnīgu ievērošanu saskaņā ar cilvēktiesību, bēgļu un starptautisko humanitāro tiesību burtu un garu. Aizsardzība ietver tādas vides radīšanu, kas veicina cilvēku cieņu, novērš un/vai mazina konkrētas vardarbīgas uzvedības shēmas sekas, kā arī atjauno cilvēka cienīgu dzīves apstākļus, veicot reparāciju, restitūciju un rehabilitāciju.

Alternatīvās aizsardzības saņēmēji: saskaņā ar ES tiesību aktiem personas, kuras nekvalificējas kā bēgļi, bet kurām pastāv reāls risks ciest smagu kaitējumu, ja tās atgrieztos izcelsmes valstī, un kuras nespēj iegūt šīs valsts aizsardzību.

Ārzemnieks: visas personas, kas uz laiku vai pastāvīgi un dažādu iemeslu dēļ pārceļas no sākotnējās dzīvesvietas.

Bēglis: persona, kas atbilst piemērotības kritērijiem saskaņā ar piemērojamo bēgļa definīciju, kā paredzēts starptautiskos vai reģionālos bēgļu instrumentos, UNHCR mandātā un/vai valsts tiesību aktos.

Fokusa grupas diskusija: metode kvalitatīvu datu/informācijas vākšanai no personu grupas, kas iepriekš atlasīta saskaņā ar konkrētiem kritērijiem.

Iekļaušana: bēgļu līdzdalības sabiedrībā veicināšanas un uzlabošanas process, piešķirot viņiem tādas pašas tiesības kā pilsoņiem, veidojot saites un draudzību, ļaujot pieteikties vakancēm vietējā darba tirgū vai apmeklēt vietējās skolas, kā arī nodrošinot piekļuvi dažādiem pakalpojumiem, piemēram, mājokļiem vai veselības aprūpei. ES Komisijas integrācijas un integrācijas rīcības plānā 2021.–2027. gadam ir teikts, ka "visu personu iekļaušana nozīmē nodrošināt, ka visas politikas jomas ir pieejamas un darbojas visiem, tostarp migrantiem un ES pilsoņiem ar migrantu izcelsmi. Tas nozīmē vispārējās politikas pielāgošanu un pārveidošanu daudzveidīgas sabiedrības vajadzībām, ņemot vērā dažādu grupu īpašās problēmas un vajadzības. Darbības, kas vērstas uz migrantu integrēšanas veicināšanu, nedrīkst īstenot uz tādu pasākumu rēķina, kas sniedz atbalstu citām neaizsargātām vai nelabvēlīgā situācijā esošām grupām vai minoritātēm. Gluži pretēji, tām jāpalīdz padarīt politiku vēl iekļaujošāku".

Ilgspējīgi risinājumi: līdzekļi, ar kuriem var apmierinoši un pastāvīgi atrisināt situāciju ar bēgļiem, nodrošinot viņu pilsonisko, kultūras, ekonomisko, politisko un sociālo tiesību valsts aizsardzību.

Integrācija: dinamisks un daudzpusīgs divvirzienu process, kas prasa visu iesaistīto pušu centienus, tostarp bēgļu gatavību pielāgoties uzņemošās valsts sabiedrībai, neatsakoties no savas kultūras identitātes, un atbilstošu uzņēmējvalsts sabiedrības un valsts iestāžu gatavību uzņemt bēgļus un īstenot daudzveidīgas iedzīvotāju kopienas vajadzības (UNHCR Izpildkomiteja, secinājumi par vietējo integrāciju Nr. 104 (LVI) – 2005).

Labā prakse: novatoriska, interesanta un iedvesmojoša prakse, ko var pilnībā vai daļēji pārnest uz citām situācijām. Metodiskajā līdzeklī iekļautā labā prakse ir noteikta, ievērojot galvenos kritērijus katrā nodaļā un piecus galvenos vispārējos rādītājus: iekļautību un līdzdalību, atbilstību un papildināmību, efektivitāti, ilgtspējību, partnerību un sadarbību.

Līdzdalības pieeja: pieeja attīstībai un/vai valsts pārvaldei, kurā galvenās politikas vai intervences ieinteresētās personas (un jo īpaši paredzētie atbalsta saņēmēji) ir cieši iesaistītas problēmu un prioritāšu noteikšanas procesā un kurām ir ievērojama kontrole pār risinājumu analīzi, plānošanu, īstenošanu un uzraudzību.

Migranti: cilvēki, kuri ir nolēmuši pārvietoties pāri starptautiskajām robežām nevis tiešu vajāšanas, nopietna kaitējuma vai nāves draudu dēļ, bet citu iemeslu dēļ, piemēram, lai uzlabotu dzīves apstākļus, izmantojot darba vai izglītības iespējas, vai lai apvienotos ar ģimeni.

Nepilngadīgie: personas, kas ir jaunākas par pilngadības vecumu un tāpēc nav juridiski neatkarīgas. Šis termins ietver pusaudžus. Saskaņā ar Bērna tiesību konvenciju (CRC) "bērns" ir persona, kas ir jaunāka par astoņpadsmit gadiem, ja vien piemērojamajos tiesību aktos nav noteikts jaunāks vecums. CRC pielīdzina "bērnu" "nepilngadīgajam".

Neaizsargātas personas: fiziski, garīgi vai sociāli mazaizsargātas personas, kuras, iespējams, nespēj apmierināt savas pamatvajadzības un kurām tādēļ var būt nepieciešama īpaša palīdzība

Papildu ceļi: drošas un reglamentētas iespējas, kas papildina bēgļu pārvietošanu un ļauj uzņemt bēgļus valstī, īstenojot viņu starptautiskās aizsardzības vajadzības, lai spētu sevi uzturēt, potenciāli nonākot līdz ilgtspējīgam un ilgstošam risinājumam.

Patvēruma meklētājs: persona, kas meklē starptautisko aizsardzību. Valstīs ar individualizētām procedūrām patvēruma meklētājs ir persona, par kuras pieprasījumu vēl nav pieņemts galīgs lēmums valstī, kurā viņš to ir iesniedzis. Ne visus patvēruma meklētājus atzīst par bēgļiem, bet ikviens bēglis sākotnēji ir patvēruma meklētājs.

Pārcelšanās: bēgļu pārvietošana no valsts, kurā viņi ir meklējuši patvērumu, uz citu valsti, kas ir piekritusi viņus uzņemt. Bēgļiem parasti piešķir patvērumu vai cita veida ilgtermiņa rezidenta tiesības, un daudzos gadījumos viņiem ir iespēja kļūt par naturalizētiem pilsoņiem. Šā iemesla dēļ pārcelšanās ir ilgtspējīgs risinājums, kā arī metodiskais līdzeklis bēgļu aizsardzībai. Tas ir arī praktisks piemērs starptautiskai sloga un atbildības sadalei.

Starptautiskās aizsardzības saņēmēji: personas, kurām jau ir piešķirts bēgļa statuss vai citi papildu aizsardzības veidi. Šajā rokasgrāmatā izmantots termins "bēgļi", kas ietver abas kategorijas.

UNHCR mandāts: UNHCR loma un funkcijas, kas noteiktas UNHCR statūtos un kas norādītas Apvienoto Nāciju Organizācijas

Ģenerālās asamblejas rezolūcijās. UNHCR statūtos noteiktais mandāts ir nodrošināt starptautisko aizsardzību un meklēt pastāvīgus risinājumus bēgļiem. UNHCR ir papildu mandāts attiecībā uz bezvalstniecības jautājumiem, jo tam ir uzticēta īpaša loma saskaņā ar 1961. gada Konvencijas par bezvalstniecības samazināšanu 11. pantu. Ģenerālā asambleja ir arī pieprasījusi Birojam veicināt 1954. un 1961. gada bezvalstniecības konvencijas un palīdzēt novērst bezvalstniecību, sniedzot valstīm tehniskus un konsultatīvus pakalpojumus pilsonības tiesību aktu un prakses jomā

Uzmanības lokā esošas personas: visas personas, kurām UNHCR ir pilnvarota nodrošināt aizsardzību, risinājumus un palīdzību, proti, bēgļi, patvēruma meklētāji, atpakaļnosūtītie bēgļi, bezvalstnieki un daudzās situācijās iekšzemē pārvietotās personas (IDP), tostarp personas, kas var saņemt arī aizsardzību un palīdzību no valsts un citiem partneriem.

9. ATSAUKSMES

„Šī rokasgrāmata ir noderīgs instruments, lai palīdzētu vietējām iestādēm plānot, īstenot un novērtēt to integrācijas praksi, un piedāvā daudzas praktiskas idejas par to, kā tieši iesaistīt šajā procesā atbalsta saņēmējus.“

Katarīna Bamberg, EUROCITIES
politikas padomniece migrācijas un
integrācijas jomā

„Šis metodiskais līdzeklis piedāvā noderīgus norādījumus integrācijas un integrācijas speciālistiem, pamatojoties uz iespēju radīšanas, kopprojektēšanas, daudzveidības potenciāla maksimizēšanas un starpkultūru mijiedarbības principiem. Ieteicamā lasāmviela „Starpkultūru pilsētu“ profesionāļiem un brīvprātīgajiem visā pasaulē.“

Irēna Gvidikova, Eiropas Padomes
iekļaušanas un pretdiskriminācijas
programmu vadītāja

„Vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir ļoti svarīgi sekmīgi ieviest integrācijas politiku, bet to īstenojot, pašvaldībām bieži jāpaļaujas uz pašu spēkiem. UNCHR integrācijas rokasgrāmata šajā ziņā ir nenovērtējams palīgs.“

Antje Grotērs (Antje Grotheer), Eiropas Reģionu
komitejas (RK) referents par jauno Migrācijas un
patvēruma paktu un Vācijas Brēmenes pilsētas
parlamenta priekšsēdētāja vietnieks

UNHCR mandāts: UNHCR loma un funkcijas, kas noteiktas UNHCR statūtos un kas norādītas Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas rezolūcijās. UNHCR statūtos noteiktais mandāts ir nodrošināt starptautisko aizsardzību un meklēt pastāvīgus risinājumus bēgļiem. UNHCR ir papildu mandāts attiecībā uz bezvalstniecības jautājumiem, jo tam ir uzticēta īpaša loma saskaņā ar 1961. gada Konvencijas par bezvalstniecības samazināšanu 11. pantu. Ģenerālā asambleja ir arī pieprasījusi Birojam veicināt 1954. un 1961. gada bezvalstniecības konvencijas un palīdzēt novērst bezvalstniecību, sniedzot valstīm tehniskus un konsultatīvus pakalpojumus pilsonības tiesību aktu un prakses jomā.

